

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન અને અન્ય

વિરુદ્ધ

જાર્ડિન હેન્ડરસન સ્ટાફ એસોસિએશન અને અન્ય

જુલાઈ ૨૫, ૨૦૦૬

[ડૉ. એ.આર. લક્ષ્મણન અને લોકેશ્વર સિંઘ પાંટા, ન્યાયમૂર્તિઓ]

એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ એક્ટ, ૧૯૪૮:

કલમ ૨(૯)(બી); એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૦, રૂલ્સ ૫૦, ૫૧ અને ૫૪-રૂલ્સ ૫૦, ૫૧ અને ૫૪ માં સુધારો કરનાર જાહેરનામાને પડકારતી રિટ અરજી, જેના દ્વારા સદર અધિનિયમ હેઠળ કર્મચારીના સમાવેશ માટે વેતન મર્યાદા રૂ. ૩૦૦૦ થી વધારીને રૂ. ૬૫૦૦ કરવામાં આવેલ-વચગાળાના હુકમ દ્વારા, હાઈકોર્ટે નોકરીદાતાઓને ઇએસઆઈ ફાળો કાપતા અટકાવ્યા, જોકે, તેમને તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડવાનો નિર્દેશ આપ્યો-હાઈકોર્ટે જાહેરનામાની માન્યતા માન્ય રાખી-વધુમાં નોકરીદાતાઓને

ચુકાદાની તારીખથી જાહેરનામાનો અમલ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો-તેની વાજબીતાને, તે કારણોસર પડકારવામાં આવેલ કે જાહેરનામાનો અમલ જાહેરનામાની તારીખથી થવો જોઈએ-ઠેરવવામાં આવેલ: હાઈકોર્ટનો ચુકાદાની તારીખથી જાહેરનામાના અમલ માટેનો નિર્દેશ તથ્યો અને ન્યાયીપણાને ધ્યાનમાં લેતાં સંપૂર્ણપણે વાજબી, યોગ્ય અને વિવેકપૂર્ણ છે અને તેથી અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી--નોકરીદાતાઓ-કંપનીઓએ કર્મચારીઓ પર તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં મોટી રકમનો ખર્ચ કર્યો છે, જો તેમને પોતાના કોઈ દોષ વિના પાછલા ઘણા વર્ષો માટે ફાળો ચૂકવવાની જરૂર પડશે તો તે તેમને અત્યંત અને ગંભીર મુશ્કેલી પહોંચાડશે--આ ઉપરાંત, કર્મચારી-યુનિયનમાં એવા કામદારોનો સમાવેશ થતો હતો જેઓ નોકરી છોડી ગયા છે અથવા અવસાન પામ્યા છે અને તેથી પગારમાંથી તેમનો ફાળો કાપવો વ્યવહાર નથી-ભારતનું સંવિધાન, ૧૯૫૦, અનુચ્છેદો ૨૨૬, ૧૩૬, ૧૪૨.

એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઈન્સ્યોરન્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૦:

રૂલ્સ ૫૦, ૫૧ અને ૫૪-રૂલ્સ ૫૦, ૫૧ અને ૫૪ નો સુધારો વેતન મર્યાદામાં વધારો કરે છે-સદર અધિનિયમ હેઠળ કર્મચારીઓના સમાવેશ માટે- રૂ. ૩૦૦૦ થી રૂ. ૬૫૦૦ સુધી-ઠેરવવામાં આવેલ: અધિકારાતીત નથી- એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઈન્સ્યોરન્સ એક્ટ, ૧૯૪૮-કલમ ૨(૯)(બી).

ન્યાયીપણું:

કોર્ટના કૃત્યથી કોઈપણ પક્ષકારને પ્રતિકૂળ અસર થવી જોઈએ નહીં—જો કોર્ટના હુકમોનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું હોય તો તેના કારણે કોઈપણ પક્ષકારે ભોગવવું જોઈએ નહીં.

સૂત્ર:

લેક્સ નોન કોજિટ એડ ઇમ્પોસિબિલિયા—ની પ્રયોજ્યતા.

તારીખ ૨૩.૧૨.૧૯૯૬ ના જાહેરનામાના પ્રકાશનના અનુસંધાને, એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ (સેન્ટ્રલ) ૩૯સ, ૧૯૫૦ ના ૩૯સ ૫૦, ૫૧ અને ૫૪ માં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેના આધારે એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૨(૯)(બી) હેઠળ કર્મચારીના સમાવેશ માટે વેતન મર્યાદા રૂ. ૩૦૦૦/- થી વધારીને રૂ. ૬૫૦૦/- કરવામાં આવી હતી. વિવિધ કર્મચારી યુનિયનોએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ અરજીઓ દાખલ કરીને જાહેરનામાની કાયદેસરતાને પડકારી હતી. એક વચગાળાના હુકમ દ્વારા, હાઈકોર્ટે નોકરીદાતાઓને કોર્પોરેશનમાં જમા કરાવવા માટે જરૂરી ઇએસઆઈ ફાળો કાપતા અટકાવ્યા હતા પરંતુ રિટ અરજીઓના નિકાલ સુધી કર્મચારીઓને હાલની તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડવાનું ચાલુ રાખવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

હાઈકોર્ટના સિંગલ જજે ૧૯૫૦ ના નિયમોના સુધારાને રદ કરીને તમામ રિટ અરજીઓનો નિકાલ કર્યો હતો. હુકમના તે ભાગ કે જેના દ્વારા સુધારો રદ કરવામાં આવ્યો હતો તેની સામે કોર્પોરેશન અને ભારત સંઘે અપીલો દાખલ કરી હતી. ૧૬.૩.૨૦૦૪ ના રોજ, ડિવિઝન બેન્ચે એવું ઠેરવીને અપીલો મંજૂર કરી કે

સદર અધિનિયમના હેતુ માટે આ વધારાને અધિકારાતીત ગણી શકાય નહીં અને સદર વધારાના અમલ પર સ્ટે મૂકતા આ સંબંધમાં પસાર કરાયેલા તમામ વચગાળાના હુકમો રદ કરવામાં આવે છે. હાઈકોર્ટે વધુમાં નિર્દેશ આપ્યો કે જે નોકરીદાતાઓ પાસે તેમની તરફેણમાં સ્ટે હુકમ હતો, તેઓ હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૬.૦૩.૨૦૦૪ ના વાદગ્રસ્ત ચુકાદાની તારીખથી જ સુધારાનો અમલ કરશે, જોકે સુધારો તારીખ ૦૧.૦૧.૧૯૯૭ થી અમલમાં આવ્યો હતો. સદર વચગાળાના હુકમ સામે કોર્પોરેશન દ્વારા કોઈ અપીલ કરવામાં આવી ન હતી કે તેને પડકારવામાં આવ્યો ન હતો તેમજ ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ અપીલ પેન્ડિંગ હોવા દરમિયાન તેના પર સ્ટે આપવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી કોર્પોરેશન દ્વારા હાલની અપીલો.

અપીલકર્તા-કોર્પોરેશને રજૂઆત કરી કે એકવાર જાહેરનામું અમલમાં આવે પછી, તેની પ્રયોજ્યતા જાહેરનામાની તારીખથી થશે અને કોઈ ભવિષ્યની તારીખથી નહીં.

અપીલો ફગાવી દેતાં, કોર્ટે

ઠેરવેલ કે: ૧. સામાવાળા-કંપનીઓએ સ્ટે/મનાઈહુકમ વગેરે મંજૂર કરતા હાઈકોર્ટના હુકમને ધ્યાનમાં રાખીને કર્મચારીઓ પર મોટી રકમનો ખર્ચ કર્યો છે અને તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડી છે. જો હાઈકોર્ટે મનાઈહુકમ પસાર ન કર્યો હોત, તો સામાવાળા-કંપનીઓએ તબીબી સુવિધાઓ અને ભથ્થાઓ પર નાણાં ખર્ચવાને બદલે ઈએસઆઈ ફાળો આપ્યો હોત. આ સંજોગોમાં, જો

નોકરીદાતાઓને પોતાના કોઈ દોષ વિના પાછલા ઘણા વર્ષો માટે ફાળો ચૂકવવાની જરૂર પડશે તો તે તેમને અત્યંત અને ગંભીર મુશ્કેલી પહોંચાડશે. જો કોર્ટના હુકમોનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું હોય તો તેના કારણે કોઈપણ પક્ષકારે, ખાસ કરીને સામાવાળાઓએ, ભોગવવું જોઈએ નહીં. [૪૯-સી-ઈ]

રાજેશ ડી. દરબાર અને અન્ય વિરુદ્ધ નરસિંગરાવ કૃષ્ણાજી કુલકર્ણી અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૭ એસ.સી.સી. ૨૧૯; મોહમ્મદ ગાઝી વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય, [૨૦૦૦] ૪ એસ.સી.સી. ૩૪૨; સોમૈયા ઓર્ગેનિક્સ (ઇન્ડિયા) લિ. અને અન્ય વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય અને અન્ય, [૨૦૦૧] ૫ એસ.સી.સી. ૫૧૯; હર્ષ ધીંગરા વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય, [૨૦૦૧] ૯ એસ.સી.સી. ૫૫૦; રેમન્ડ લિ. વિરુદ્ધ એમ.પી. ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ, [૨૦૦૧] ૧ એસ.સી.સી. ૫૩૪; અશોક કુમાર ગુપ્તા વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય, [૧૯૯૭] ૫ એસ.સી.સી. ૨૦૧; સરવર કુમાર વિરુદ્ધ એમ. અગ્રવાલ, [૨૦૦૨] ૪ એસ.સી.સી. ૧૪૭; શ્રી સિમેન્ટ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, [૨૦૦૦] ૧ એસ.સી.સી. ૭૬૫; બ્રિટિશ ફિઝિકલ લેબ ઇન્ડિયા લિ. વિરુદ્ધ કાર્લાટક રાજ્ય, [૧૯૯૯] ૧ એસ.સી.સી. ૧૭૦; વેસ્ટ બંગાળ હોઝિયરી એસોસિએશન વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૯૮] ૪ એસ.સી.સી. ૧૩૪; કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ રિસર્ચ વિરુદ્ધ કે.જી.એસ. ભટ્ટ, [૧૯૮૯] ૪ એસ.સી.સી. ૬૩૫; ઓએનજીસી વિરુદ્ધ સેંધાભાઈ વસંતરામ પટેલ, [૨૦૦૫] ૬ એસ.સી.સી. ૪૫૪; એસબીપી એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ પટેલ એન્જિનિયરિંગ

લિ., [૨૦૦૫] ૮ એસ.સી.સી. ૬૧૮; યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ મુરુગન ટોકીઝ, [૧૯૯૬] ૧ એસ.સી.સી. ૫૦૪ અને મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ ફરીદાબાદ વિરુદ્ધ સિરી નિવાસ, [૨૦૦૪] ૮ એસ.સી.સી. ૧૯૫ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

૨. નોકરીદાતા અને કર્મચારીઓને ભવિષ્ય માટે ઇએસઆઈસી ફાળો આપવાનો નિર્દેશ આપીને અને ભૂતકાળની જવાબદારી સહન ન કરવી જોઈએ તેવો ન્યાયી હુકમ ન્યાયીપણાને ધ્યાનમાં લીધા પછી પસાર કરવામાં હાઈકોર્ટ સંપૂર્ણપણે વાજબી હતી કારણ કે સામાવાળાઓના કર્મચારીઓએ ઇએસઆઈસી પાસેથી કોઈ તબીબી સુવિધાઓ મેળવી ન હતી અને તે જ સમયે હાઈકોર્ટના વચગાળાના હુકમોને કારણે નોકરીદાતા તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડી રહ્યા હતા. હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ ન્યાયના હિતને પરિપૂર્ણ કરે છે અને ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ આ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરીની જરૂર નથી. [૪૯-એફ-જી]

૩. કેસના વિશિષ્ટ સંજોગો, એટલે કે સુવિધાઓની બિન-ઉપલબ્ધતા, યુનિયનના સભ્યો પાસેથી ઘણા વર્ષો સુધી ફાળો ન કાપવો અને મેનેજમેન્ટ દ્વારા તબીબી રાહતની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને, હાઈકોર્ટ દ્વારા સદર ચુકાદાની તારીખથી ઇએસઆઈ ફાળો ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપતો અંતિમ હુકમ પસાર કરવો એ જાહેરનામાના અમલને મુલતવી રાખવા સમાન નથી. ચુકાદાની તારીખથી ફાળો કાપવા માટેનો હાઈકોર્ટનો નિર્દેશ સંપૂર્ણપણે વાજબી છે. આ

ઉપરાંત, યુનિયનના સભ્યોમાં કેઝ્યુઅલ, કામચલાઉ, કરાર આધારિત કર્મચારીઓનો સમાવેશ થતો હતો અને પાછલા ઘણા વર્ષો માટે તેમનો ફાળો વસૂલવા માટે યુનિયનના દરેક સભ્યને શોધવાનું વ્યવહારિક રીતે અશક્ય હશે અને વાસ્તવમાં કેટલાક કામદારો કે જેઓ આ તમામ વર્ષો દરમિયાન કર્મચારીઓ રહ્યા હશે તેઓ નોકરી છોડી ગયા હશે, અવસાન પામ્યા હશે વગેરે અને તે કારણે પણ તેમનો ફાળો વસૂલ કરી શકાતો નથી. [૪૯-એચ; ૫૦-એ-સી]

૪.૧. ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ હાઇકોર્ટ અને અનુચ્છેદ ૧૪૨ સાથે વંચાણે લેતાં અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ આ કોર્ટ કેસના તથ્યોમાં રાહતને ઘડવાની સત્તા ધરાવે છે. [૫૧-એચ]

એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ કેરળ સ્ટેટ હેન્ડલૂમ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન (સીઆઈટીયુ), કન્નૂર, જિ. કન્નૂર, કેરળ અને અન્ય, [૧૯૯૪] ૧ એસ.સી.સી. ૨૬૮; આઈ.સી. ગોલકનાથ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૬૭] ૨ એસ.સી.આર. ૭૬૨; મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, ઇસીઆઈએલ, હૈદરાબાદ અને અન્ય વિરુદ્ધ બી. કરુણાકર અને અન્ય, [૧૯૯૩] ૪ એસ.સી.સી. ૭૨૭; ગાસ્કેટ રેડિયેટર્સ પ્રા. લિ. વિરુદ્ધ એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન અને અન્ય, [૧૯૮૫] ૨ એસ.સી.સી. ૬૮; એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ હોટેલ કલ્પકા ઇન્ટરનેશનલ, [૧૯૯૩] ૨ એસ.સી.સી. ૯; મફતલાલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિ. અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, [૧૯૯૭] ૫ એસ.સી.સી.

પડક અને ભારગત એન્જિનિયરિંગ વિરુદ્ધ આર. રંગનાયકી અને અન્ય, (૨૦૦૩) ૨ એસ.સી.સી. ૧૩૮, બિન-લાગુ ઠેરવવામાં આવ્યા.

૪.૨. ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળ આ કોર્ટ પક્ષકારો વચ્ચે સંપૂર્ણ ન્યાય થાય તેવા હુકમો પસાર કરવા માટે સશક્ત છે. આ કોર્ટ કાયદાની ઘોષણા કરતી વખતે પણ રાહતને એવી રીતે ઘડવા માટે સશક્ત છે જેથી તે માત્ર ન્યાયી જ નહીં પરંતુ સમાનતાપૂર્ણ પણે હોય. ચુકાદાને ભવિષ્યલક્ષી રીતે રદબાતલ કરવો કાયદામાં માન્ય પણ છે. જો સામાવાળાને હવે અગાઉ આવરી લેવાયેલા કર્મચારીઓ પાસેથી વસૂલાત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે ઔદ્યોગિક સંબંધોને ગંભીર અસર કરશે. વાદગ્રસ્ત હુકમને ઉલટાવવાથી સામાવાળાના કોઈ દોષ વિના તેમની સામે ફોજદારી કાર્યવાહી, દંડ અને વ્યાજ લાગુ પડશે. [૫૨-૬, એફ]

એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ ઓલ ઇન્ડિયા આઈટીડીસી એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન અને અન્ય, [૨૦૦૬] ૪ એસ.સી.સી. ૨૫૭, અલગ તારવવામાં આવ્યો.

ઓએનજીસી લિ. વિરુદ્ધ સેંધાભાઈ વસતરામ પટેલ અને અન્ય, [૨૦૦૫] ૬ એસ.સી.સી. ૪૫૪; રાજ કુમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, [૨૦૦૬] ૧ એસ.સી.સી. ૭૩૭ અને એસબીપી કંપની વિરુદ્ધ પટેલ એન્જિનિયરિંગ લિ., [૨૦૦૫] ૮ એસ.સી.સી. ૬૧૮ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

પ.૧. ન્યાય અને સારા વિવેકબુદ્ધિ પર આધારિત ન્યાયીપણાનું સૂત્ર લાગુ કરવામાં આવે છે તેમજ અન્ય સૂત્ર: લેક્સ નોન કોજિટ એડ ઇમ્પોસિબિલિયા (એટલે કે કાયદો માણસને તે કરવા માટે મજબૂર કરતો નથી જે તે સંભવતઃ કરી શકતો નથી). [૫૩-બી]

રાજ કુમાર ડે અને અન્ય વિરુદ્ધ તારાપદ ડે અને અન્ય, [૧૯૮૭] ૪ એસ.સી.સી. ૩૯૮ અને ગુરશરણ સિંઘ અને અન્ય વિરુદ્ધ નવી દિલ્હી મ્યુનિસિપલ કમિટી અને અન્ય, [૧૯૯૬] ૨ એસ.સી.સી. ૪૫૯ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

પ.૨. કોર્ટના કૃત્યથી ઇએસઆઈ કે સામાવાળા-કંપનીઓ બંનેમાંથી કોઈપણ પક્ષકારને પ્રતિકૂળ અસર થઈ શકે નહીં. તેથી સામાવાળાઓને પ્રશ્નાસ્પદ સમયગાળા માટે કોઈપણ ફાળો આપવાથી મુક્ત કરવામાં આવે છે અને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા નિર્દેશિત મુજબ ફાળો આપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. [૫૩-ઈ-એફ]

એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ ડિસ્ટિલરીઝ એન્ડ કેમિકલ મજદૂર યુનિયન અને અન્ય, (૨૦૦૬) ૬ જે.ટી. ૪૪૩ અને ચંદ્ર સિંઘ અને અન્ય વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૬ એસ.સી.સી. ૫૪૫ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૧૭૨૬/૨૦૦૫.

ડબલ્યુ.પી. નંબર ૨૪૮/૧૯૯૭ માંથી એ.પી.ઓ. નંબર ૧૨૪/૨૦૦૧
માં કલકત્તા હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૬.૩.૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

વિથ

સી.એ. નંબર ૩૧૩૨, ૩૧૩૩, ૩૧૩૪, ૩૧૩૫, ૩૧૩૬, ૩૧૩૭,
૩૧૩૮, ૩૧૩૯, ૩૧૪૦, ૩૧૪૨, ૩૧૪૩, ૩૧૪૪, ૩૧૪૫, ૩૧૪૬,
૩૧૪૭, ૩૧૪૮, ૩૧૪૯, ૩૧૫૦/૨૦૦૬ .

અપીલકર્તાઓ તરફે સી.એસ. રાજન, આર. વેંકટરમણી, વી.જે.
ફાન્સિસ, જેનિસ વી. ફાન્સિસ, અનુપમ મિશ્રા, અંજલિ કે. વર્મા, નીરજ ગુપ્તા,
મીરા માથુર, એસ.બી. ઉપાધ્યાય અને શિવ મંગલ શર્મા ઉપસ્થિત.

સામાવાળાઓ તરફે ગૌરવ કુમાર બેનર્જી, પ્રદીપ ઘોષ, કૈલાશ વાસુદેવ,
અનિલ દિવાન, બી.સી. શર્મા, એન.પી. અગરવાલા, પી.એચ. પારેખ, સમીર
પારેખ, સુમિત લાલ, શકુન શર્મા, મેરી મિતા (પી.એચ. પારેખ એન્ડ કંપની
માટે), ગૌરવ અગ્રવાલ, અજિત ભટ્ટાચાર્ય, પિનાકી અહી, ચિરંજન અહી,
ચંચલ કુમાર ગાંગુલી, વૈભવ ગગ્ગર, ઇ.સી. અગ્રવાલા, એસ.એસ. જોહર,
કે.વી. વિશ્વનાથન, રાહુલ રે, એસ. રક્ષિત (જૈતાન એન્ડ કંપની માટે), રઉફ
રહીમ, મોહમ્મદ ઇકબાલ, પ્રશાંત કુમાર, સુરેશ કુમાર, દિનેશ વર્મા, નંદ લાલ,
સતીશ પાંડે, મેઘાવી કુમાર, એ.પી. મોહંતી, ડો. સુમિત ભારદ્વાજ, મૃદુલા રે
ભારદ્વાજ, વિપિન ગોગિયા, જસપ્રીત ગોગિયા, મનિન્દર સિંઘ, પ્રતિભા એમ.
સિંઘ, ગૌરવ શર્મા, રાહુલ અજાતશત્રુ, તેજવીર એસ. ભાટિયા, મીરા માથુર,

દીપક સભરવાલ, વિક્રાંત ચાદવ, બી.આર. સભરવાલ, એસ. રાજપ્પા, જય સાવલા, કોર્પોરેટ લો ગ્રુપ, રાજ કુમાર ગુપ્તા, શિયો કુમાર ગુપ્તા, ભાનુ પ્રતાપ ગુપ્તા, રાખી બેનર્જી, એ.એન. બારદિયાર, રાજેન્દ્ર ધવન, શેફાલી ધવન, પરમાનંદ ગૌર, પી.એન. ઝા, અનિતા શેનોય, ધ્રુવ મહેતા, હર્ષવર્ધન ઝા, યશરાજ સિંઘ દેવરા, કે.એલ. મહેતા એન્ડ કંપની, એ. ભટ્ટાચાર્ય, રાણા મુખર્જી, સિદ્ધાર્થ ગંભીર, ગુડવિલ ઇન્ડીવર, અરુણ કુમાર સિન્હા, મુકેશ કુમાર સિન્હા, કે.વી. મોહન, કૃષ્ણેન્દુ દત્તા, નીતિન જૈન, કુમુદ લતા દાસ, કિશન દત્તા, સુશીલ કુમાર જૈન, શરદ સિંઘાનિયા, એચ.ડી. થાવરી, પુનીત જૈન, રાની માહેશ્વરી, ભરત સાંગલ, આર.આર. કુમાર, સમ્યદીપ ચેટર્જી, એલ. રોશમણી, જતિન ઝવેરી, પ્રદીપ મિશ્રા, શાલિની કુમાર, વૈરવ ગગ્ગર, રીકુશર્મા, ઘનશ્યામ જોશી, પાર્થ ગિલ, મહેશ અગ્રવાલ અને ઋષિ અગ્રવાલ ઉપસ્થિત.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ડો. એ.આર. લક્ષ્મણન દ્વારા આપવામાં આવેલ.

સ્પેશિયલ લીવ પિટિશનોમાં લીવ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

સિવિલ અપીલ નંબરો ૧૭૨૬/૨૦૦૫ અને ૧૧૮ સ્પેશિયલ લીવ પિટિશનો (હવે સિવિલ અપીલો) કલકત્તા ખાતેની હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા એપીઓ નંબર ૧૨૪/૨૦૦૧ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૬.૦૩.૨૦૦૪ ના સંયુક્ત અંતિમ ચુકાદા અને હુકમ સામે એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન (ટૂંકમાં "કોર્પોરેશન") દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે.

સિવિલ અપીલ નંબર ૧૭૨૬/૨૦૦૫ એ જાર્ડિન હેન્ડરસન સ્ટાફ એસોસિએશન અને અન્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીમાંથી ઉદ્ભવે છે જેમાં તેઓએ તારીખ ૨૩.૧૨.૧૯૯૬ ના જાહેરનામાને પડકાર્યો હતો. જાહેરનામું ભારત સંઘ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું જેના દ્વારા કેન્દ્ર સરકારે એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૦ ના રૂલ્સ ૫૦, ૫૧ અને ૫૪ માં સુધારો કર્યો હતો, જેના અનુસંધાને એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ એક્ટ (ટૂંકમાં 'સદર અધિનિયમ') ની કલમ ૨(૯)(બી) હેઠળ કર્મચારીના સમાવેશ માટે વેતન મર્યાદા દર મહિને રૂ. ૩,૦૦૦/- ની વર્તમાન વેતન મર્યાદાના બદલે વધારીને રૂ. ૩,૦૦૦/- થી રૂ. ૬,૫૦૦/- કરવામાં આવી હતી. વિવિધ કર્મચારી સંગઠનોએ જાહેરનામાને પડકાર્યો હતો. તેઓએ જાહેરનામું રદ કરવા માટે અને કેટલીક અપીલોમાં સુધારેલા નિયમોને અધિકારાતીત જાહેર કરવા માટે પણ અરજ કરી હતી. અરજીઓ મોટે ભાગે કલકત્તા ખાતેની હાઈકોર્ટની ઓરિજિનલ સાઈડ અને એપેલેટ સાઈડ બંનેમાં કર્મચારી યુનિયન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી.

હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજે ૧૯૫૦ ના નિયમોના સુધારાને રદ કરીને એક સંયુક્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા તમામ રિટ અરજીઓનો નિકાલ કર્યો હતો જેના પરિણામે વેતન મર્યાદામાં કોઈ વધારો થયો ન હતો. હુકમના તે ભાગ કે જેના દ્વારા સુધારો રદ કરવામાં આવ્યો હતો તેની સામે કોર્પોરેશન તેમજ ભારત સંઘ દ્વારા આશરે ૬૩ અપીલો દાખલ કરવામાં આવી હતી. રિટ અરજદારો પૈકી

કોઈના દ્વારા કોઈ અપીલ અને/અથવા ક્રોસ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી ન હતી. તેથી, હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે, વાદગ્રસ્ત સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા, અપીલો મંજૂર કરી અને હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાને બાજુ પર રાખ્યો. હાઈકોર્ટે ઠેરવેલ કે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા ઠેરવ્યા મુજબ સદર અધિનિયમના હેતુ માટે અથવા તેની સાથે અસંગત હોવાને કારણે વધારાને અધિકારાતીત ગણી શકાય નહીં. હાઈકોર્ટે વધુમાં ઠેરવેલ કે આ સંબંધમાં પસાર કરાયેલા તમામ વચગાળાના હુકમો, અન્ય બાબતોની સાથે, સદર વધારાના અમલ પર સ્ટે મૂકતા હોય તે રદ કરવામાં આવે છે. જોકે, હાઈકોર્ટ ત્યાં જ અટકી નહીં, પરંતુ નિર્દેશ આપવા આગળ વધી કે જે નોકરીદાતાઓ પાસે તેમની તરફેણમાં સ્ટે હુકમ હતો, તેઓ હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૬.૦૩.૨૦૦૪ ના વાદગ્રસ્ત ચુકાદાની તારીખથી જ સુધારાનો અમલ કરશે જોકે સુધારો તારીખ ૦૧.૦૧.૧૯૯૭ થી અમલમાં આવ્યો હતો.

નોકરીદાતાઓને ૧૬.૦૩.૨૦૦૪ ના રોજથી જાહેરનામાનું પાલન કરવાની સ્વતંત્રતા આપતા હાઈકોર્ટના આ નિર્દેશથી વ્યથિત થઈને કોર્પોરેશને ઉપરોક્ત સિવિલ અપીલો દાખલ કરી હતી. હાઈકોર્ટે નોકરીદાતાઓને મુક્તિ માટે અરજી કરવાની પણ સ્વતંત્રતા આપી હતી અને રાજ્ય સરકારને બે મહિનામાં તેનો નિકાલ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

વિદ્વાન વકીલ શ્રી વી.જે. ફાન્સિસ દ્વારા યોગ્ય રીતે સહાયિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સી.એસ. રાજને કોર્પોરેશન વતી કેસની દલીલ કરી હતી.

શ્રી રાજને રજૂઆત કરી હતી કે હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા લાદવામાં આવેલી શરત એ કારણસર યોગ્ય નથી કે એકવાર જાહેરનામું અમલમાં આવે પછી, તેની પ્રયોજ્યતા જાહેરનામાની તારીખથી થશે અને કોઈ ભવિષ્યની તારીખથી નહીં. તેમના જણાવ્યા મુજબ, આ રજૂઆતને આ કોર્ટે એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ કેરળ સ્ટેટ હેન્ડલૂમ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન (સીઆઈટીયુ), કન્નૂર, જિ. કન્નૂર, કેરળ અને અન્ય, [૧૯૯૪] ૧ એસ.સી.સી. ૨૬૮ ના કેસમાં માન્ય રાખી હતી અને વિવિધ તબક્કે પસાર કરાયેલા વચગાળાના હુકમો પ્રયોજ્યતા અને અમલીકરણ પર કોઈ અસર કરશે નહીં.

શ્રી રાજને વધુમાં એવી દલીલ કરી હતી કે ભવિષ્યલક્ષી રદબાતલ કરવાનો સિદ્ધાંત આ કોર્ટ દ્વારા પ્રથમ વખત આઈ.સી. ગોલકનાથ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૬૭] ૨ એસ.સી.આર. ૭૬૨ ના કેસમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો અને અત્યાર સુધીના શ્રેણીબદ્ધ નિર્ણયોમાં આ કોર્ટ દ્વારા લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો, તે વિવિધ કારણોસર સદર અધિનિયમ હેઠળ આવતા હાલના કેસને લાગુ પડશે નહીં. આ કોર્ટની અન્ય એક બંધારણીય બેન્ચે ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોનો પુનરોચ્ચાર કરતાં મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, ઇસીઆઈએલ, હૈદરાબાદ અને અન્ય વિરુદ્ધ બી. કરુણાકર અને અન્ય, [૧૯૯૩] ૪ એસ.સી.સી. ૭૨૭ ના કેસમાં પણ નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"હવે એ સુસ્થાપિત છે કે અદાલતો સ્થાયી પરિસ્થિતિઓને અસ્થિર થતી અટકાવવા, વહીવટી અરાજકતા રોકવા અને ન્યાયના હિતને

પૂર્ણ કરવા માટે તેમના દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાને ભવિષ્યલક્ષી રીતે અમલમાં મૂકી શકે છે"

શ્રી રાજનના જણાવ્યા અનુસાર, આ કેસમાં કાયદો સુસ્થાપિત છે એટલે કે વેતનની ટોચમર્યાદામાં દર મહિને રૂ. ૪૦૦/- થી કરવામાં આવેલ ઉપર તરફનો સુધારો વિવિધ હાઇકોર્ટો દ્વારા અને આ કોર્ટ દ્વારા પણ માન્ય રાખવામાં આવ્યો છે કારણ કે વધારાના સુધારા સાથે વધુ કર્મચારીઓ સદર અધિનિયમ હેઠળના લાભો માટે પાત્ર બનશે અને તેઓએ દર મહિને તેમના વેતનમાંથી ૧.૭૫% ના દરે થોડો ફાળો આપવો પડશે. એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૦ ના રૂલ ૫૧ હેઠળ કર્મચારીઓનો હિસ્સો દર મહિને ૪.૭૫% સુધીનો છે. એવો કાયદો પણ સ્થાયી છે કે એકવાર નવા કાયદાના અમલ અંગે વચગાળાનો સ્ટે મંજૂર કરવામાં આવે, અને ત્યારબાદ રિટ અરજી ફગાવી દેવામાં આવે, તો કાયદાનો અમલ મૂળ અમલીકરણ તારીખથી પાછળથી ગણાશે અને તેથી, આ કેસમાં સ્થાયી કાયદાને અસ્થિર કરવા જેવું કંઈ નથી જે ભૂતકાળના વ્યવહારો પર અસર કરે અને તેથી, આ સિદ્ધાંત લાવવાની જરૂર નથી. તદુપરાંત, આ કેસમાં, સદર અધિનિયમ ફક્ત તે તમામ કર્મચારીઓને તબીબી લાભો આપવા માટે લાગુ કરવામાં આવ્યો છે, જેમના વેતન ઉપર જણાવ્યા મુજબ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચિત નિર્ધારિત મર્યાદાથી વધુ નથી. આ કેસમાં, સદર અધિનિયમની પ્રયોજ્યતા વિશે કોઈ વિવાદ ન હતો પરંતુ પ્રશ્ન ટોચમર્યાદા વિશે હતો. કારણ, ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, વધુ સંખ્યામાં કર્મચારીઓને લાભ આપવાનું છે. જ્યાં સુધી

આ હેતુ માટે યોગ્ય મશીનરી ગોઠવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી કર્મચારીઓને લાભ મળશે નહીં. તે રાતોરાત થઈ શકતું નથી પરંતુ વર્ષોના સમયગાળા દરમિયાન થાય છે.

આ સંદર્ભમાં, ગાસ્કેટ રેડિયેટર્સ પ્રા. લિ. વિરુદ્ધ એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન અને અન્ય, [૧૯૮૫] ૨ એસ.સી.સી. ૬૮ માં આ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર પ્રસ્તુત તરીકે આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન પરિષ્ક વકીલ તે કેસમાંથી નીચેના અવલોકનો પર આધાર રાખે છે:

"વાસ્તવમાં, ઘણીવાર એવું બની શકે છે કે સેવાની જોગવાઈ અથવા લાભ આપવાનું ફક્ત વસૂલવામાં આવેલી ફીમાંથી ભંડોળના એકત્રીકરણ પછી જ અનુસરી શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે, હોસ્પિટલો એક દિવસમાં બાંધી શકાતી નથી કે યોજનાની શરૂઆતના દિવસથી જ તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડી શકાતી નથી. પર્યાપ્ત કેન્દ્ર ઉપલબ્ધ થયા પછી જ વળતરરૂપ લાભની વ્યાજબી અપેક્ષા રાખી શકાય છે."

X X X

"તેથી, ખાસ ફાળો કર, ફી કે બંનેમાંથી કોઈ તરીકે જોવામાં આવે કે કેમ તેને પૂરતું બંધારણીય રક્ષણ છે."

સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલી દલીલોનો જવાબ આપતાં કે ઘણા કર્મચારીઓ સેવામાંથી નિવૃત્ત થયા છે અથવા કંપની કે સંસ્થા છોડી ગયા છે, શ્રી રાજનના મતે, તેને કોઈ પ્રસ્તુતતા નથી કારણ કે સદર અધિનિયમ હેઠળની જવાબદારી સંબંધિત કર્મચારીની રોજગારીની તારીખ સુધી અથવા સંસ્થા બંધ થવા સુધી ચાલુ રહે છે. આ બાબત આ કોર્ટ દ્વારા એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ

ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ હોટેલ કલ્પકા ઇન્ટરનેશનલ, [૧૯૯૩] ૨ એસ.સી.સી. ૯ ના કેસમાં પણ સ્થાયી કરવામાં આવી છે.

ડિવિઝન બેન્ચે એ પણ નોંધ્યું છે કે કોર્પોરેશને લાભ મેળવનાર દરેક વીમાકૃત કર્મચારી માટે વાર્ષિક આશરે રૂ. ૮૦૦/- ખર્ચવા પડે છે. સ્વાભાવિક રીતે, તેથી, એકવાર મશીનરી સ્થપાઈ જાય પછી તે ચાલુ જ રહેવી જોઈએ અને માત્ર એટલા માટે તેની કામગીરી અટકાવી શકાતી નથી કે કેટલાક કર્મચારીઓ હાઈકોર્ટનો આશરો લે છે અને વધુ કર્મચારીઓને લાભો લંબાવવા સામે સ્ટે મેળવે છે.

ઇએસઆઈસી આરોગ્ય પ્રણાલીની કાર્યક્ષમતા દેશની અન્ય મોટી હોસ્પિટલો સાથે સરખામણી કરતાં યોગ્ય સ્તરની ન હોવાની ફરિયાદનો જવાબ આપતાં, શ્રી રાજને રજૂઆત કરી હતી કે દેશના દરેક ભાગમાં મોટી હોસ્પિટલો ઉપલબ્ધ નથી અને તે ક્ષણે જ ઇએસઆઈ હોસ્પિટલની જરૂરિયાત ચિત્રમાં આવે છે. તે સમયે ક્યારેય કહી શકાય નહીં કે ઇએસઆઈ મશીનરી ઉપયોગી થશે નહીં. એ પણ જાણીતું છે કે દૂરના વિસ્તારમાં ચાલતી ઇએસઆઈ હોસ્પિટલ પણ કોર્પોરેશનના ખર્ચે ગંભીર કેસને મોટી હોસ્પિટલમાં સંદર્ભિત કરે છે અને તે હેતુ માટે કર્મચારીઓના વેતનમાંથી કોઈ હિસ્સો કાપવામાં આવતો નથી અને આ હેતુ માટે વીમાકૃત કર્મચારીઓ દ્વારા મેળવેલા વેતન અંગે કોઈ મર્યાદા નથી.

શ્રી રાજને આ કોર્ટ દ્વારા એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ ઓલ ઇન્ડિયા આઈટીડીસી એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન અને અન્ય, [૨૦૦૬] ૪

એસ.સી.સી. ૨૫૭ ના કેસમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોનો પણ સંદર્ભ આવ્યો હતો જેમાં આ કોર્ટે, સૈદ્ધાંતિક રીતે, કોર્પોરેશનની એ રજૂઆત સ્વીકારી હતી કે જાહેરનામું ભવિષ્યલક્ષી રીતે અમલમાં આવવું જોઈએ તેવું ઠેરવવું હાઈકોર્ટ માટે ઉપલબ્ધ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આ સંદર્ભમાં કાયદો આ કોર્ટના સદર ચુકાદામાં આ કોર્ટ દ્વારા પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો છે અને અપીલકર્તા સદર ચુકાદા પર પણ આધાર રાખે છે જે તાજેતરનો ચુકાદો છે.

શ્રી રાજનના જણાવ્યા મુજબ કોર્પોરેશન દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવતી રકમ સદર અધિનિયમની કલમ ૨૬ હેઠળ જાળવવામાં આવતા ફંડમાં જાય છે અને તેનો ઉપયોગ સદર અધિનિયમની કલમ ૨૮ હેઠળ વિચાર્યા મુજબ કરવામાં આવે છે. હોટેલ કલ્પકા ઇન્ટરનેશનલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નીચે મુજબ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે:

"સદર અધિનિયમની કલમ ૨૬ હેઠળ તમામ ફાળો સામાન્ય ફંડમાં ચૂકવવામાં આવે છે. કલમ ૨૮ હેઠળ દર્શાવ્યા મુજબ સદર અધિનિયમના હેતુઓ માટે આવા ફંડનું સંચાલન કરવું પડશે. તેથી, નોકરીદાતા એવી દલીલ કરી શકતા નથી કે તેમણે કર્મચારીઓનો ફાળો એકત્રિત કર્યો નથી અને તેથી, તેમને ચૂકવણી કરવા માટે કહી શકાય નહીં".

તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે આ કોર્ટ દ્વારા મફતલાલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિ. અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, [૧૯૯૭] ૫ એસ.સી.સી. ૫૩૬ ના કેસમાં સ્પષ્ટ કરાયેલ અન્યાયી સમૃદ્ધિનો સિદ્ધાંત આ કેસને લાગુ પડશે નહીં કારણ કે આ એવો કેસ નથી જ્યાં વધારાના આધારે

કોઈપણ લેવીનું ગેરકાયદેસર કલેક્શન થયું હોય, જેને અદાલતો દ્વારા ગેરબંધારણીય અને ગેરકાયદેસર જાહેર કરવામાં આવ્યું હોય જેના કારણે રકમ એકત્રિત કરનાર પક્ષકારે રકમ રિફંડ કરવી પડી હોય અથવા અન્યથા તે અન્યાયી સમૃદ્ધિ બની ગયું હોત.

એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે આ કોર્ટે ભારગત એન્જિનિયરિંગ વિરુદ્ધ આર. રંગનાયકી અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૨ એસ.સી.સી. ૧૩૮ ના કેસમાં નોંધ્યું છે કે એક દિવસ માટે જીવિત રહેલા વીમાકૃત કર્મચારીના મૃત્યુ પછી પણ, અને કોર્પોરેશનમાં નોંધણી પહેલાં પણ, તેના આશ્રિતો સદર અધિનિયમ હેઠળ લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સદર અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવતા લાભો અનન્ય છે. તદુપરાંત, જો કોઈ કર્મચારી અથવા નોકરીદાતા એવો દાવો કરે છે કે તેઓ વધુ સારા લાભો આપી રહ્યા છે, તો તે પક્ષકાર માટે સદર અધિનિયમના પ્રકરણ-VIII ની કોઈપણ જોગવાઈઓ હેઠળ, એટલે કે કલમો ૮૭ થી ૯૧એ હેઠળ મુકિત માટે યોગ્ય સરકારને અરજી કરવાનું ખુલ્લું છે. તેનો માત્ર અર્થ એ છે કે સદર અધિનિયમ હેઠળ કર્મચારી અને નોકરીદાતા બંનેની જવાબદારી જ્યાં સુધી કાયદો સદર અધિનિયમ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ તેની પ્રક્રિયા ન અપનાવે ત્યાં સુધી ચાલુ રહે છે.

શ્રી રાજને, તેથી, રજૂઆત કરી હતી કે હાઈકોર્ટના સંયુક્ત ચુકાદા સામે કોર્પોરેશન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી તમામ ૧૨૦ અપીલો આ કોર્ટ જે યોગ્ય

માને તેવા નિર્દેશો સાથે મંજૂર થવાને પાત્ર છે જેની અસર ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪૧ હેઠળ થશે.

સામાવાળાઓ વતી, અમે તેમના સંબંધિત પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ગૌરવ કુમાર બેનર્જી, શ્રી પી.એચ. પારેખ, શ્રી ગૌરવ અગ્રવાલ, વિદ્વાન વકીલ શ્રી અવિજિત ભટ્ટાચાર્ય, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પ્રદીપ ઘોષ, શ્રી કૈલાશ વાસુદેવ, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઇ.સી. અગ્રવાલા, શ્રી કે.વી. વિશ્વનાથન, શ્રી રઉફ રહીમ, શ્રી સુરેશ કુમાર, ડૉ. સુમિત ભારદ્વાજ, શ્રી વિપિન ગોગિયા, શ્રી મનિન્દર સિંઘ, સુશ્રી મીરા માથુર, શ્રી દીપક સભરવાલ, શ્રી ચિરંજન અહી, શ્રી રાજેન્દ્ર ધવન, સુશ્રી અનિતા શેનોય, શ્રી એ. ભટ્ટાચાર્ય, શ્રી રાણા મુખર્જી, શ્રી અરુણ કુમાર સિન્હા, શ્રી કે.વી. મોહન, સુશ્રી કુમુદ લતા દાસ, શ્રી સુશીલ કુમાર જૈન, શ્રી ભરત સાંગલ, શ્રી જતિન ઝવેરી, શ્રી પ્રદીપ મિશ્રા, શ્રી વૈરવ ગગ્ગર, શ્રી ઘનશ્યામ જોશી અને વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી આર. વેંકટરમણીની દલીલો સાંભળી.

મેસર્સ જાર્ડિન હેન્ડરસન લિ. એ વર્ષ ૨૦૦૧-૨૦૦૪ ના સમયગાળા દરમિયાન સ્ટાફ પર કંપની દ્વારા કરવામાં આવેલા તબીબી ખર્ચાઓ માટેના ખર્ચનું સ્ટેટમેન્ટ રજૂ કર્યું. તે જ રીતે, અન્ય સામાવાળાઓએ પણ તેમના પક્ષકારો વતી સોગંદનામાના રૂપમાં રજૂઆતોનું સ્ટેટમેન્ટ દાખલ કર્યું છે.

લગન જૂટ મશીનરી કંપની લિમિટેડ – એપીઓ નંબર ૮૦/૨૦૦૧ માં એસએલપી (સિવિલ) નંબર ૧૯૪૫૪/૨૦૦૪ માં સામાવાળા નંબર ૧૪ એ

તેની રજૂઆતો સબમિટ કરી. સદર કંપનીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કંપનીને કોર્ટના હુકમો દ્વારા કર્મચારીઓના વેતન અને પગારમાંથી ઇએસઆઇ ફાળા માટે કપાત કરતાં અટકાવવામાં આવી હતી. આ હુકમો કર્મચારી યુનિયનો દ્વારા દાખલ કરાયેલ રિટ અરજીઓમાં પસાર કરવામાં આવ્યા હતા અને કલકત્તા હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૨.૦૫.૧૯૯૭ ના મનાઈહુકમના આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, કંપનીને ઇએસઆઇ ફાળો કાપતા અટકાવવામાં આવી હતી અને આમ ઇએસઆઇને કોઈપણ ચૂકવણી કરતાં અટકાવવામાં આવી હતી. કર્મચારીઓને તબીબી સુવિધાઓ અને લાભો પૂરા પાડવા માટે, કંપનીએ કર્મચારી યુનિયન સાથે સમાધાન કરાર કર્યો હતો જેના હેઠળ કંપનીએ વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર થવાના સમય સુધી ૧૯૯૭-૨૦૦૪ ના સમયગાળા માટે કુલ રૂ. ૯૭,૦૬,૦૦૦/- નો ખર્ચ કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જો સામાવાળા-કંપની ઇએસઆઇ ફાળો ચૂકવવા માટે જવાબદાર હોત, તો કુલ ચૂકવણી આશરે રૂ. ૩૩ લાખ થાત. તેથી, ઇએસઆઇ હેઠળ રૂ. ૩૩ લાખના કુલ ખર્ચ સામે, સામાવાળાએ તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે રૂ. ૯૭ લાખનો ખર્ચ કર્યો છે. વર્ષ ૨૦૦૪ માં વાદગ્રસ્ત ચુકાદા પછી, સામાવાળા-કંપની ઇએસઆઇ ફાળાની ચૂકવણી કરી રહી છે. આ સંજોગોમાં, વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સામાવાળાને કોર્પોરેશનને ૧૯૯૭-૨૦૦૪ ના સમયગાળા માટે ચૂકવણી કરવા માટે જવાબદાર ગણવા જોઈએ નહીં અને કેસના તથ્યો અને

સંજોગોમાં કલકત્તા હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ ન્યાયી અને યોગ્ય છે.

મેસર્સ ફિલિપ્સ ઇન્ડિયા લિમિટેડ - સામાવાળા નંબરો ૮ અને ૯ (એપીઓ નંબર ૮૨/૨૦૦૧ માંથી ઉદ્ભવતા) એ પણ તેમનું સ્ટેટમેન્ટ દાખલ કર્યું. વિદ્વાન વકીલ શ્રી જય સાવલાએ રજૂઆત કરી હતી કે વર્ષ ૧૯૯૯ માં, આ કંપની અને વર્કમેન યુનિયન વચ્ચે સમાધાનનું મેમોરેન્ડમ થયું હતું અને સદર મેમોરેન્ડમના આધારે કર્મચારીઓને આપવામાં આવેલા લાભો સદર અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવતા તબીબી લાભોની તુલનામાં ઘણા શ્રેષ્ઠ હતા. સમાધાનનું મેમોરેન્ડમ તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલા કાઉન્ટર એફિડેવિટ સાથે એનેક્સર-આર૨ તરીકે પણ જોડવામાં આવ્યું છે. સદર સમાધાન વર્ષ ૨૦૦૦ માં અને ત્યારબાદ ૨૦૦૨ માં સુધારવામાં આવ્યું હતું (એનેક્સર-આર૩). તેમણે નીચેની કાનૂની રજૂઆતો કરી:

(એ) ડિવિઝન બેન્ચે જાહેરનામું માન્ય રાખતાં ઠેરવ્યું છે કે તે ચુકાદાની તારીખથી લાગુ થશે. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, સદર અવલોકન નીચેની કાનૂની રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને વાજબી છે:

(૧) એક્ટસ ક્યુરી નેમિનેમ ગ્રેવાબિટના સિદ્ધાંતો - કોર્ટના કૃત્યથી કોઈપણ પક્ષકારને પ્રતિકૂળ અસર થશે નહીં.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તારીખ ૨૫.૦૩.૯૭ ના રોજ વચગાળાનો સ્ટે હુકમ મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો જે ડિવિઝન બેન્ચના તારીખ ૧૬.૩.૨૦૦૪ ના

ચુકાદાના પાસ થવા સુધી ચાલુ રહ્યો હતો. વચગાળાના હુકમ દ્વારા, સામાવાળાઓને કોર્પોરેશનમાં જમા કરાવવા માટે જરૂરી ફાળો કાપતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં, સામાવાળાઓને હાલના તબીબી લાભો આપવાનું ચાલુ રાખવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. ઇએસઆઈ એક્ટની કલમ ૩૯ હેઠળ કર્મચારીઓનો ફાળો તેમના પગારમાંથી કાપવાનો હોય છે. એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૦ ના રૂલ ૫૧ મુજબ નોકરીદાતા દ્વારા ફાળો આપવાનો હોય છે જે નીચે આપેલ છે.

એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ (સેન્ટ્રલ) રૂલ્સ, ૧૯૫૦ નો રૂલ ૫૧ નીચે મુજબ છે:

"ફાળાના દરો – વેતન સમયગાળા માટે ફાળાની રકમ નીચેના સંબંધમાં રહેશે –

(એ) નોકરીદાતાનો ફાળો, કર્મચારીને ચૂકવવાપાત્ર વેતનના [ચાર અને પોણા ત્રણ ટકા] જેટલી રકમ (પાંચ પૈસાના આગામી ઉચ્ચ ગુણાંકમાં રાઉન્ડ ઓફ કરેલ); અને

(બી) કર્મચારીનો ફાળો, કર્મચારીને ચૂકવવાપાત્ર વેતનના [એક અને પોણા ત્રણ ટકા] જેટલી રકમ (પાંચ પૈસાના આગામી ઉચ્ચ ગુણાંકમાં રાઉન્ડ ઓફ કરેલ)"

વચગાળાના સ્ટે હુકમને ધ્યાનમાં રાખીને જે લગભગ સાત વર્ષ સુધી ચાલુ રહ્યો હતો, નોકરીદાતાઓને કોઈપણ કપાત કરતાં અટકાવવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે, નોકરીદાતાઓએ તેના કર્મચારીઓને સંતોષકારક તબીબી લાભો પૂરા પાડવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું. સદર વચગાળાના હુકમ સામે કોર્પોરેશન દ્વારા કોઈ અપીલ

કરવામાં આવી ન હતી કે તેને પડકારવામાં આવ્યો ન હતો તેમજ ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ અપીલ પેન્ડિંગ હોવા દરમિયાન તેના પર સ્ટે આપવામાં આવ્યો ન હતો.

વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સમય વીતવાની સાથે કેટલાક કર્મચારીઓ સંસ્થા છોડી ગયા હશે અને તેમના પગારમાંથી કર્મચારીઓનો ફાળો કાપવો વ્યવહારુ નથી.

રાજેશ ડી. દરબાર અને અન્ય વિરુદ્ધ નરસિંગરાવ કૃષ્ણાજી કુલકર્ણી અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૭ એસ.સી.સી. ૨૧૮ ના કેસમાં, આ કોર્ટે ઠેરવ્યું કે જ્યાં મૂળરૂપે માંગવામાં આવેલી રાહતનું સ્વરૂપ દાવા પછીના અથવા અપીલના તબક્કા દરમિયાનના વિકાસને કારણે અપ્રચલિત અથવા બિનઉપયોગી બની ગયું છે, ત્યાં અદ્યતન તથ્યોના પ્રકાશમાં રાહતને ઘડવી, બદલવી અથવા પુનઃઆકાર આપવો તે અયોગ્ય નથી.

મોહમ્મદ ગાઝી વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય, [૨૦૦૦] ૪ એસ.સી.સી. ૩૪૨ ના કેસમાં, તથ્યો એવા હતા કે સામાવાળાઓ પૈકી એક દ્વારા શરૂ કરાયેલા મુકદ્દમાને કારણે, અપીલકર્તાને તેની ટેન્ડર નોટિસની સ્વીકૃતિનો લાભ લેતાં અટકાવવામાં આવ્યો હતો. તેના કોઈ દોષ વિના, અપીલકર્તાને ટીમરુના પાન એકત્રિત કરતાં અટકાવવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટે નિર્દેશ આપ્યો કે અપીલકર્તાના બાનાના નાણાંમાંથી રૂ. ૩૦,૦૦૦/- ની રકમ કાપવામાં આવે. આવા નિર્દેશને આ કોર્ટ દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવ્યો ન હતો.

ન્યાય અને સારા વિવેકબુદ્ધિ પર આધારિત ન્યાયીપણાનું સૂત્ર લાગુ કરવામાં આવ્યું હતું તેમજ અન્ય સૂત્ર "લેક્સ નોન કોજિટ એડ ઇમ્પોસિબિલિયા" – કાયદો માણસને તે કરવા માટે મજબૂર કરતો નથી જે તે સંભવતઃ કરી શકતો નથી. ઉપરોક્ત સૂત્રની પ્રયોજ્યતા આ કોર્ટ દ્વારા રાજ કુમાર કે વિરુદ્ધ તારાપદ કે (ઉપર મુજબ) અને ગુરશરણ સિંઘ વિરુદ્ધ નવી દિલ્હી મ્યુનિસિપલ કમિટી (ઉપર મુજબ) માં માન્ય રાખવામાં આવી છે.

(૨) ચુકાદાની ભવિષ્યલક્ષી પ્રયોજ્યતા/ રદબાતલતા: એ સુસ્થાપિત છે કે કાયદાની ઘોષણા ભવિષ્યલક્ષી એટલે કે ચુકાદાની તારીખથી અમલમાં લાવી શકાય છે. આ કોર્ટે કેટલાક નિર્ણયોમાં કાયદો નિર્ધારિત કર્યો છે અને તેને માત્ર ભવિષ્યલક્ષી રીતે અમલમાં મૂકવાની જાહેરાત કરી છે. આ કોર્ટની બંધારણીય બેન્ચે [૨૦૦૧] ૫ એસ.સી.સી. ૫૧૯ માં નોંધાયેલ સોમૈયા ઓર્ગેનિક્સ (ઇન્ડિયા) લિ. અને અન્ય વિરુદ્ધ ચુ.પી. રાજ્ય અને અન્ય ના કેસમાં ભવિષ્યલક્ષી રદબાતલતાના સિદ્ધાંતોની વિગતવાર ચર્ચા કરી છે જે નીચેના ફકરાઓમાં દર્શાવેલ છે:—

"૨૭. અંતિમ વિશ્લેષણમાં, ભવિષ્યલક્ષી રદબાતલતા, પરિભાષા હોવા છતાં, માત્ર તે સિદ્ધાંતની માન્યતા છે કે કોર્ટ કેસના ન્યાયને પહોંચી વળવા માટે માંગવામાં આવેલી રાહતોને ઘડે છે – ન્યાય તેના તાર્કિક નહીં પરંતુ તેના સમાનતાપૂર્ણ અર્થમાં. જ્યાં સુધી આ દેશનો સંબંધ છે, સત્તા સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪૨ દ્વારા સ્પષ્ટપણે આપવામાં આવી છે જે આ કોર્ટને "તેની સમક્ષ પેવિંગ કોઈપણ બાબત અથવા કેસમાં સંપૂર્ણ ન્યાય કરવા માટે જરૂરી હોય તેવો હુકમનામું પસાર કરવા અથવા આપો હુકમ કરવાની" મંજૂરી આપે છે. આ સત્તાના ઉપયોગમાં, આ કોર્ટે "સંપૂર્ણ ન્યાય" કરવા

માટે દાવાકર્તાઓની તરફેણમાં હોવા છતાં ઘણીવાર માંગવામાં આવેલી રાહતનો ઈનકાર કર્યો છે.

૨૮. આ બંધારણીય વિવેકબુદ્ધિને જોતાં, કદાચ ભવિષ્યલક્ષી રદબાતલતાના કોઈ સિદ્ધાંતનો આશરો લેવો બિનજરૂરી હતો, જેવો અભિપ્રાય નારાયણીબાઈ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય માં પૃષ્ઠ ૪૭૦ પર અને અશોક કુમાર ગુપ્તા વિરુદ્ધ ચુ.પી. રાજ્ય માં વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો હતો. પાછળના કેસમાં, "ભવિષ્યલક્ષી રદબાતલતાના સિદ્ધાંત" સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, આ કોર્ટે કહ્યું હતું કે પક્ષકારોના હરીફ અધિકારોને સમાયોજિત કરવા માટે અદાલતો દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલી આ એક પદ્ધતિ હતી જેથી વ્યવહારોને બચાવી શકાય "પછી ભલે તે વૈધાનિક હોય કે અન્યથા, જે અગાઉના કાયદા દ્વારા પ્રભાવિત થયા હતા". આ કોર્ટના જણાવ્યા મુજબ, તે અગાઉના કાયદાને રદબાતલ કરતા ચુકાદાની તારીખ પહેલાં લાગુ થયેલા કાયદા પર કાર્ય કરનારા લોકોના અધિકારોને અયોગ્ય રીતે અસર કર્યા વિના કાયદાના અમલના સરળ સંક્રમણને લાવવા માટે એક ઉપયોગી રૂપરેખા તરીકે વ્યવહારિકતા અને ન્યાયિક મુત્સદ્દીગીરી સાથે ન્યાયિક કારીગરીનો એક નિયમ હતો.

આખરે, તે આ કોર્ટના વિવેકબુદ્ધિનો પ્રશ્ન છે અને આ કારણોસર, રાહત આપતી કોર્ટના શબ્દો સાથે સીધો સંબંધિત છે."

હર્ષ ઢીંગરા વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય, [૨૦૦૧] ૯ એસ.સી.સી. ૫૫૦

ના કેસમાં, આ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠેરવ્યું:

"૭. કાયદાની ભવિષ્યલક્ષી ઘોષણા એ સુસ્થાપિત મુદ્દાઓને ફરીથી ખોલવાનું ટાળવા અને કાર્યવાહીની બહુલતાને રોકવા માટે આ કોર્ટ દ્વારા નવીન કરાયેલ એક ઉપાય છે. અનિશ્ચિતતા અને ટાળી શકાય તેવા મુકદ્દમાને ટાળવા માટે અપનાવવામાં આવેલ આ એક ઉપાય પણ છે. કાયદાની ભવિષ્યલક્ષી ઘોષણાના મૂળ હેતુથી એવું માનવામાં આવે છે કે ઘોષણાની તારીખ પહેલાં, કાયદાની ઘોષણાની વિરુદ્ધ લેવાયેલા તમામ પગલાં માન્ય કરવામાં આવે છે. આ મોટા જાહેર હિતમાં કરવામાં આવે છે."

ભવિષ્યલક્ષી રદબાતલતાના આ પ્રસ્તાવને અન્ય કેટલાક નિર્ણયોમાં પણ અનુસરવામાં આવ્યો છે.

(૩) અયોગ્ય મુશ્કેલી:

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જો ડિવિઝન બેન્ચનો હુકમ ભવિષ્યલક્ષી રીતે અમલમાં હોવાનું માનવામાં ન આવે, તો તે મેસર્સ ફિલિપ્સ ઇન્ડિયા લિ. સહિતના નોકરીદાતાઓને ગંભીર અને અયોગ્ય મુશ્કેલી પહોંચાડશે. ફિલિપ્સ ઇન્ડિયા લિ. એ માત્ર મોટી રકમ ખર્ચીને તબીબી લાભો લંબાવ્યા નથી પરંતુ વચગાળાના મનાઈહુકમને ધ્યાનમાં રાખીને કર્મચારીઓના પગારમાંથી વૈધાનિક રીતે જરૂરી કોઈ રકમ પણ કાપી નથી. આ સમયગાળા માટે નાણાં જમા કરવાનો નિર્દેશ આપવો એ અયોગ્ય અને ગંભીર મુશ્કેલી સમાન હશે અને નોકરીદાતા માટે અસમાનતાપૂર્ણ રહેશે.

શ્રી ચિરંજન અહી, જેઓ સિવિલ અપીલ (એસએલપી (સી) નંબરો ૧૯૪૪૭-૪૫૧/૨૦૦૪ માંથી ઉદ્ભવતી) માં સામાવાળા નંબર ૩ ના વકીલ છે તેમણે નીચેની રજૂઆતો કરી:

વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા સ્ટે હુકમના અનુસંધાને સદર અધિનિયમના દાયરાની બહાર આવેલા આવા કર્મચારીઓ માટે કંપની દ્વારા તબીબી લાભોના રૂપમાં કરવામાં આવેલ ખર્ચ ત્રણ સંસ્થાઓ માટે તારીખ ૧૬.૦૩.૨૦૦૪ સુધીમાં રૂ. ૩૦ લાખની રકમ અંદાજવામાં આવ્યો છે અને આ ૭ વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન જ્યારે કોર્ટનો

સ્ટે હુકમ અમલમાં હતો ત્યારે સામાવાળા-સંસ્થામાંથી નિવૃત્ત થયેલા કર્મચારીઓએ પણ લાભ મેળવ્યો હતો અને તેથી, જો ઇએસઆઈ ફાળાની ચૂકવણી તરફ સામાવાળા-કંપનીની જવાબદારી ભૂતકાળની બનાવવામાં આવે, તો નોકરીદાતા સંબંધિત કર્મચારીઓ પાસેથી ફાળો વસૂલ કરી શકશે નહીં અને નોકરીદાતાએ ભૂતકાળથી નોકરીદાતા અને કર્મચારીઓ બંનેનો ફાળો આપવો પડશે, એ હકીકત હોવા છતાં કે કંપનીએ ઉદાર તબીબી લાભો આપવા માટે મોટો ખર્ચ કર્યો છે કારણ કે આવા કર્મચારીઓનો સમાવેશ સ્થગિત કરવામાં આવ્યો હતો.

એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે નોકરીદાતાઓ રિટ કોર્ટમાં અરજદારો ન હતા અને તેમના પર હુકમ લાદવામાં આવ્યો હતો અને મેનેજમેન્ટ તેનું પાલન કરવા માટે બંધાયેલું હતું અને જ્યાં સુધી કોર્પોરેશનનો સંબંધ છે, તેઓ સૌથી ઈર્ષ્યાપાત્ર સ્થિતિમાં છે. કોર્પોરેશને વચગાળાના હુકમનો પૂરો લાભ લીધો અને કર્મચારીઓને કોઈ લાભ આપ્યો નહીં કે હુકમ રદ કરાવવા માટે કોઈ પગલાં લીધાં નહીં અને તેમ છતાં હવે તેઓ પાછલા સમયગાળા માટે ફાળાનો દાવો કરી રહ્યા છે જે વિદ્વાન સિંગલ જજના સદર વચગાળાના હુકમ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો હતો. તે નોકરીદાતાઓના ભોગે કોર્પોરેશન દ્વારા અન્યાયી સમૃદ્ધિ થશે. વિદ્વાન વકીલે ભવિષ્યલક્ષી રદબાતલતાના સિદ્ધાંતને લાગુ કરવા માટે નીચેના નિર્ણયો પણ ટાંક્યા:

રેમન્ડ લિ. વિરુદ્ધ એમ.પી. ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ, [૨૦૦૧] ૧
એસ.સી.સી. ૫૩૪.

મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, ઇસીઆઈએલ વિરુદ્ધ બી. કરાણાકર,
[૧૯૯૩] ૪ એસ.સી.સી. ૭૨૭ (ઉપર મુજબ).

અશોક કુમાર ગુપ્તા વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય, [૧૯૯૭] ૫
એસ.સી.સી. ૨૦૧.

સોમેયા ઓર્ગેનિક્સ લિ. વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય, [૨૦૦૧] ૫
એસ.સી.સી. ૫૧૯ (ઉપર મુજબ).

સરવર કુમાર વિરુદ્ધ એમ. અગ્રવાલ, [૨૦૦૨] ૪ એસ.સી.સી.
૧૪૭.

વિશિષ્ટ તથ્ય પરિસ્થિતિઓની આવશ્યકતાઓમાં વાસ્તવિક ન્યાયના
હેતુ માટે વૈધાનિક અર્થઘટનમાંથી ઉદ્ભવતી બાબતોમાં પણ લાગુ પડતા
ભવિષ્યલક્ષી રદબાતલતાના નવીન ખ્યાલ અંગે ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત
સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, વકીલે આ કોર્ટને કલકત્તા હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના
નિર્ણયને માન્ય રાખવા વિનંતી કરી અને એ કે આ કોર્ટ કોઈપણ સંજોગોમાં
સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળ સંપૂર્ણ ન્યાય કરવા માટે આ કેસના વિશિષ્ટ
તથ્યો અને સંજોગોમાં યોગ્ય હોય તેવો હુકમ કરી શકે છે.

અનુક્રમે એસએલપી (સિવિલ) નંબરો ૨૦૮૫૫-૬૪, ૧૯૪૫૩-૫૭ વગેરેમાં અપીલકર્તાઓ માટેના વકીલ મેસર્સ ગૌરવ અગ્રવાલ, ઇ.સી. અગ્રવાલા, જય સાલ્વે, સી.આર. અહી, એ.એન. બારદિયાર અને મેસર્સ પી.એચ. પારેખ એન્ડ કંપનીએ તેમની રજૂઆતો કરી, તેઓએ તેમની સ્પેશિયલ લીવ પિટિશનોમાં કરેલી રજૂઆતોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો અને શ્રી સિમેન્ટ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, [૨૦૦૦] ૧ એસ.સી.સી. ૭૬૫ અને બ્રિટિશ ફ્રિક્કલ લેબ ઇન્ડિયા લિ. વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, [૧૯૯૯] ૧ એસ.સી.સી. ૧૭૦ ના નિર્ણયો ટાંકીને રજૂઆત કરી કે, સામાવાળાને હવે ફાળો ચૂકવવા કહેવાથી અયોગ્ય મુશ્કેલી પડશે.

એસએલપી (સિવિલ) નંબર ૧૯૪૬૬-૧૯૪૭૦ માં સામાવાળા નંબર ૧/સીઈએસસી લિ. વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે.વી. વિશ્વનાથને તથ્યો અને કાયદા બંને પર લાંબી રજૂઆતો કરી હતી. મેનેજમેન્ટ દ્વારા વિવિધ બાબતો પર ચૂકવવામાં આવેલી અને ખર્ચવામાં આવેલી રકમની વિગતો સાથે લેખિત રજૂઆત પણ કરવામાં આવી હતી. તેમના જણાવ્યા મુજબ, વર્ષ ૧૯૯૬-૨૦૦૩ ના સમયગાળા દરમિયાન કંપનીના લગભગ ૧૪,૦૦૦ કર્મચારીઓએ દર વર્ષે લાભ મેળવ્યો હતો અને આવા લાભો પૂરા પાડવા માટે સીઈએસસી લિ. દ્વારા રૂ. ૫૫.૩૦ કરોડની રકમ ખર્ચવામાં આવી હતી, તેની સામે આવા લાભો પૂરા પાડવા માટે થયેલા ખર્ચની વિગતો પણ પૂરી પાડવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, વાસ્તવમાં, તારીખ ૦૩.૦૮.૨૦૦૪ ના રોજ યોગ્ય

સત્તાધિકારીએ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૭ માં દાખલ કરાયેલ અને ૧૮.૧૧.૧૯૯૭ ના રોજ નિર્ધારિત પ્રોફોર્મા મુજબની અરજીના અનુસંધાને સદર અધિનિયમની કલમ ૮૭ હેઠળ સીઈએસસીને મુક્તિ આપી હતી. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજીના નિકાલમાં વિલંબ માત્ર યોગ્ય સત્તાધિકારી તરફથી નિષ્ક્રિયતાને કારણે થયો હતો. વાસ્તવમાં મુક્તિ હુકમ પરથી જોઈ શકાય છે કે આસિસ્ટન્ટ ડિરેક્ટર, સીઈએસસી એ પોતે અહેવાલ આપ્યો હતો કે સીઈએસસી લિ. એપ્રેન્ટિસ/તાલીમાર્થી તરીકે ઓળખાતા કર્મચારીઓ સહિત તમામ કાયમી કર્મચારીઓને તેમાં સામેલ ખર્ચને ધ્યાનમાં લીધા વિના મફત તબીબી સારવાર ધરબેઠા, ચોવીસ કલાક કટોકટી સારવાર, એમ્બ્યુલેટરી સુવિધા, હોસ્પિટલાઈઝેશન સુવિધાઓ પૂરી પાડી રહી છે. એ પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે મેસર્સ સીઈએસસી લિ. કોલકાતા અને હાવડામાં ૪૦ વિવિધ પ્રતિષ્ઠિત હોસ્પિટલો/નર્સિંગ હોમ્સ સાથે જોડાણ વ્યવસ્થા ધરાવે છે અને આ સંસ્થા ફેક્ટરી સ્થાનો પર ૨૮ નિયુક્ત ડોક્ટરો સાથે ૨૪ જેટલી ડિસ્પેન્સરીઓ ચલાવે છે અને ૩૬ તપાસ કેન્દ્રો અને ૪૨ કેમિસ્ટ શોપ્સ સાથે જોડાણ વ્યવસ્થા ધરાવે છે. આસિસ્ટન્ટ ડિરેક્ટરે, તેમના અહેવાલમાં દર્શાવ્યું છે કે કોલકાતા અને તેની આસપાસના ૯૮ નિષ્ણાતો સીઈએસસી કર્મચારીઓની તબીબી સંભાળ માટે પેનલ પર છે. ચશ્મા, સર્વાઈકલ કોલર, શ્રવણ ચંત્ર વગેરેનો ખર્ચ પણ કર્મચારીઓને ભરપાઈ કરવામાં આવે છે. આ અહેવાલની નોંધ લીધા પછી કાયમી કર્મચારી માટે સદર અધિનિયમની કલમ ૮૭ હેઠળ મુક્તિ આપવાની

અરજ મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને આ હુકમ કોર્પોરેશન દ્વારા પણ સ્વીકારવામાં આવ્યો છે.

શ્રી કે.વી. વિશ્વનાથનના જણાવ્યા અનુસાર, પરિણામે ઉદ્ભવતી વાસ્તવિક પરિસ્થિતિ નીચે મુજબ છે:

(૧) આજે સીઈએસસી લિ. તારીખ ૦૩.૦૨.૧૯૯૭ ની અરજીના અનુસંધાને સદર અધિનિયમની કલમ ૮૭ હેઠળ તારીખ ૦૩.૦૮.૨૦૦૪ ના હુકમ દ્વારા મુક્તિ મેળવેલ છે;

(૨) ૧૯૯૭-૨૦૦૩ ના સમયગાળા દરમિયાન મનાઈહુકમના અમલને કારણે, તે ફાળો કાપવા અને તેનો ફાળો ચૂકવવા સક્ષમ ન હતી. વધુમાં, તેણે વચગાળાના હુકમ દ્વારા નિર્દેશિત મુજબ તબીબી સુવિધાઓ લંબાવી હતી;

(૩) મુક્તિ અરજીમાં (પેપર-બુકના પૃષ્ઠ ૮૬ પર પૃષ્ઠ ૮૮ પર) કંપની દ્વારા આપવામાં આવેલા તબીબી લાભો દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

શ્રી કે.વી. વિશ્વનાથને રજૂઆત કરી હતી કે એકવાર કોઈ પક્ષકાર પર મનાઈહુકમ ફરમાવવામાં આવે, પછી હુકમનું ઉલ્લંઘન કરવાથી તે પક્ષકાર સામે તિરસ્કારની કાર્યવાહી થઈ શકે છે. હાલના સામાવાળા નંબર ૧ સીઈએસસી લિ. એ હુકમોનું પાલન કર્યું અને પોતાની તબીબી સુવિધાઓ આપી. કામદારોના યુનિયને સમાન રિટ અરજીઓમાં રાહત મેળવી હોવાથી મનાઈહુકમનો આદેશ

પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. સીઈએસસી લિ. ને કોઈ વચગાળાનો હુકમ મળ્યો ન હતો જેનાથી તેને ફાયદો થયો હોય. વાસ્તવમાં તે સીઈએસસી લિ. વિરુદ્ધ મનાઈહુકમનો આદેશ હતો અને તેની તરફેણમાં સ્ટેનો આદેશ ન હતો. કોર્પોરેશને તારીખ ૧૭.૦૪.૧૯૯૭ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા આવા મનાઈહુકમને રદ કરવા માટે કોઈ પગલાં લીધાં ન હતાં. વાસ્તવમાં, સીઈએસસી લિ. તબીબી લાભો પર ભારે ખર્ચ કરી રહી હતી અને કર્મચારીઓ આવી વ્યવસ્થાથી ખુશ હતા અને આજની તારીખે પણ કર્મચારીઓ વ્યથિત નથી. આવા સંજોગોમાં, કોર્પોરેશનને વર્ષ ૧૯૯૬ થી ૨૦૦૩ માટે ફાળો વસૂલવાની મંજૂરી આપવી, સીઈએસસી લિ. ને અયોગ્ય મુશ્કેલીમાં પરિણમવા ઉપરાંત કોર્પોરેશનને અન્યાયી રીતે સમૃદ્ધ કરવામાં પણ પરિણમશે. વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા યોગ્ય રીતે ઠેરવ્યા મુજબ, જો બાકી રકમ ચૂકવવા માટે કહેવામાં આવે તો સીઈએસસી લિમિટેડને અયોગ્ય મુશ્કેલી પડશે કારણ કે કર્મચારીઓએ બાકી ફાળો ચૂકવવો પડશે જોકે તેઓએ સદર સમયગાળા દરમિયાન કોઈ લાભ માણ્યો ન હતો. હાલના કેસ જેવા કેસમાં આ વધુ મજબૂત છે, જેમાં હવે સીઈએસસી લિ. ને સદર અધિનિયમની કલમ ૮૭ હેઠળ એ કારણસર મુક્તિ આપવામાં આવી છે કે તેના તબીબી લાભો કોર્પોરેશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા તબીબી લાભો કરતાં ઘણા શ્રેષ્ઠ છે.

શ્રી કે.વી. વિશ્વનાથને ન્યાય, સમાનતા અને સારા વિવેકના સિદ્ધાંતો પર નીચેના બે નિર્ણયો ટાંક્યા હતા. તે જ ટાંકીને, તેમણે રજૂઆત કરી કે આ કોર્ટ પક્ષકારને અયોગ્ય મુશ્કેલીમાંથી મુક્ત કરવાની સત્તા ધરાવે છે.

૧. વેસ્ટ બંગાળ હોઝિયરી એસોસિએશન વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૯૮] ૪ એસ.સી.સી. ૧૩૪ અને ૨. શ્રી સિમેન્ટ લિ. અને અન્ય વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય, [૨૦૦૧] ૧ એસ.સી.સી. ૭૬૫

તેમણે આગળ રજૂઆત કરી કે કોર્ટના કૃત્યથી કોઈપણ પક્ષકારને પ્રતિકૂળ અસર થઈ શકે નહીં. તેમણે કહ્યું કે "એક્ટસ ક્યુરી નેમિનેમ ગ્રેવાબિટ" સૂત્ર હાલના કેસને સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે જેમ કે મોહમ્મદ ગાઝી વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, [૨૦૦૦] ૪ એસ.સી.સી. ૩૪૨ માં દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, ઓલ ઇન્ડિયા આઈટીડીસી એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન કેસ (ઉપર મુજબ) માં કોર્પોરેશનના વકીલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલ ચુકાદો હાલના કેસના તથ્યોને કોઈ પ્રયોજ્યતા ધરાવતો નથી. આ એ કારણસર છે કે સદર કેસમાં અરજદાર દ્વારા માંગવામાં આવેલી રાહતનું સ્વરૂપ અલગ હતું અને સદર કેસમાં પસાર કરાયેલ વચગાળાનો હુકમ પણ હાલના કેસ કરતાં અલગ હતો. કોર્પોરેશન દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા સદર કેસમાં, રિટ અરજીમાં અરજ એ કારણસર મુક્તિ માટે હતી કે નોકરીદાતા ભારત સરકારનું સાહસ હતું અને કર્મચારી સદર અધિનિયમની કલમ ૧(૪) હેઠળ આવરી લેવાયેલ હતો. વધુમાં સદર કેસમાં નોકરીદાતાને જ્ઞાનો આપવા અને કપાત કરવા

પર રોક લગાવતો કોઈ સકારાત્મક નિર્દેશ ન હતો અને તે કેસમાં એકમાત્ર હુકમ સ્ટેનો હુકમ હતો. આને હાલના કેસથી અલગ પાડી શકાય છે કારણ કે સ્ટેનો હુકમ હોવા છતાં, નોકરીદાતા સદર કેસમાં ફાળો અને કપાત કરી શક્યા હોત, જોકે હાલના કેસમાં સીઈએસસી લિ. ને ફાળો આપવા અને કપાત કરવા પર રોક લગાવતો ચોક્કસ હુકમ હોવાથી સામાવાળા નંબર ૧ દ્વારા આવા ફાળા અને કપાત કરી શકાયા ન હતા. તદુપરાંત અહીં ઉપર દર્શાવેલ સંજોગોમાંથી કોઈપણ સંજોગો કોર્પોરેશન દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા સદર કેસમાં હાજર ન હતા.

પોતાની રજૂઆત પૂર્ણ કરતાં, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે કોર્પોરેશન દ્વારા એવો કોઈ કેસ કરવામાં આવ્યો નથી જે આ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરીની ખાતરી આપે.

હિન્દુસ્તાન લિવર લિ. ના સિવિલ અપીલો (એસએલપી (સિવિલ) નંબરો ૨૦૮૪૧-૪૭/૨૦૦૪ માંથી ઉદ્ભવતી) માં સામાવાળા નંબરો ૬ અને ૭ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ગૌરવ કુમાર બેનર્જીએ રજૂઆત કરી હતી કે, વિવાદ હેઠળના ૭ વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન અને હાઈકોર્ટના હુકમના પરિણામે, કંપનીએ આવરી લેવાયેલા ૩૯ કર્મચારીઓને તબીબી સુવિધાઓ પર ઘણી મોટી રકમ ખર્ચી છે જેઓ અન્યથા કોર્પોરેશન દ્વારા આવરી લેવાયા હોત અને કોર્પોરેશને તબીબી લાભો પૂરા પાડવા પડ્યા હોત. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે આ કોર્ટ માત્ર એટલા માટે કોઈ હુકમમાં દખલ કરશે નહીં કારણ કે તેમ કરવું કાયદેસર છે ભલે તેમાં કાનૂની ભૂલો હોય, જો

વાદગ્રસ્ત હુકમ વાસ્તવિક ન્યાયમાં પરિણમતો હોય. તેમણે કાઉન્સિલ ઓફ સાયન્ટિફિક એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ રિસર્ચ વિરુદ્ધ કે.જી.એસ. ભટ્ટ, [૧૯૮૯] ૪ એસ.સી.સી. ૬૩૫ (પેરા ૧૨) અને ઓએનજીસી વિરુદ્ધ સેંધાભાઈ વસતરામ પટેલ, [૨૦૦૫] ૬ એસ.સી.સી. ૪૫૪ ના પેરા ૨૩ પર આધાર રાખ્યો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળ, આ કોર્ટ પક્ષકારો વચ્ચે સંપૂર્ણ ન્યાય થાય તેવા હુકમો પસાર કરવા માટે સશક્ત છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ચુકાદાને ભવિષ્યલક્ષી રીતે રદબાતલ કરવો કાયદામાં માન્ય છે જેમ કે તાજેતરમાં એસબીપી એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ પટેલ એન્જિનિયરિંગ લિ., [૨૦૦૫] ૮ એસ.સી.સી. ૬૧૮ ના કેસમાં કરવામાં આવ્યું છે. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલના જણાવ્યા મુજબ, ઓલ ઇન્ડિયા આઈટીડીસી એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટનો નિર્ણય હાલના કેસથી વિપરીત સ્પષ્ટપણે અલગ પડે છે. તે કેસમાં, હાઈકોર્ટે કોઈ સકારાત્મક નિર્દેશો આપ્યા ન હતા અને હાઈકોર્ટનો નિર્ણય આ કોર્ટ દ્વારા ઉલટાવવામાં આવ્યો ન હતો. પોતાની દલીલ પૂર્ણ કરતાં, વકીલે રજૂઆત કરી કે જો સામાવાળા હવે ભૂતપૂર્વ કર્મચારીઓ પાસેથી વસૂલાત કરવાનું શરૂ કરે, તો તે ઔદ્યોગિક સંબંધોને ગંભીર અસર કરશે.

સામાવાળા નંબર ૨ બીઓસી ઇન્ડિયા લિમિટેડ માટે મેસર્સ કે.એલ. મહેતા એન્ડ કંપનીના વકીલોએ દલીલ કરી. વિદ્વાન વકીલે એવી પણ રજૂઆત કરી કે 'એક્ટસ ક્યુરી નેમિનેમ ગ્રેવાબિટ' નો સિદ્ધાંત એટલે કે કોર્ટના કૃત્યથી

કોઈપણ માણસને પ્રતિકૂળ અસર થશે નહીં તે સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે અને તેથી, સામાવાળા સંબંધે ડિવિઝન બેન્ચે સદર જાહેરનામાને ભવિષ્યલક્ષી રીતે અમલમાં મૂકવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ મુરુગન ટોકીઝ, [૧૯૯૬] ૧ એસ.સી.સી. ૫૦૪ ના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપતાં, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે આ કોર્ટે [૧૯૮૮] ૨ એસ.સી.સી. ૬૦૨ અને [૧૯૯૬] ૧ એસ.સી.સી. ૫૦૪ સહિતના કેટલાક નિર્ણયોમાં ઉપરોક્ત સિદ્ધાંત લાગુ કર્યો છે અને નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૩. સામાવાળાઓ માટે એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે હાઇકોર્ટે એ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને રાહત આપી છે કે કેટલાક કામદારો નિવૃત્ત થયા હતા અને ભૂતકાળના સમયગાળા સાથે હાલના કર્મચારીઓના નજીવા વેતનમાંથી કપાત કરવી અસમાનતાપૂર્ણ રહેશે. તેથી, હાઇકોર્ટે ચુકાદાની તારીખથી તેમનો હિસ્સો કાપવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. એ ઉલ્લેખ કરવાની જરૂર નથી કે કેટલાક કામદારો પહેલેથી જ નિવૃત્ત થઈ ગયા હોવાથી અને કેટલાક હાલના કામદારો પાસેથી જાહેરનામાના અમલીકરણની તારીખથી કપાત કરવાથી તેમને ભારે મુશ્કેલી પડશે, તેથી તેમના ફાળાના હિસ્સા તરફ જાહેરનામાની તારીખથી ભૂતકાળની અસર સાથે તેમના ફાળાનો બોજ સહન કરવા માટે કહી શકાય નહીં.

૪. તે હદ સુધી, હાઇકોર્ટનો હુકમ માન્ય રાખવામાં આવે છે....".

વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી કે હાઇકોર્ટે દ્વારા પસાર કરાયેલા વચગાળાના/અંતિમ હુકમને કારણે, કોર્પોરેશને તે કર્મચારીઓને તબીબી લાભો જેવી કોઈ સેવા આપી નથી જેમના વેતન દર મહિને રૂ. ૩,૦૦૦/- થી વધુ પરંતુ રૂ. ૬,૫૦૦/- થી ઓછા હતા. તેથી, સદર ૭ વર્ષના સમયગાળા માટે કોઈ ક્વિડ પ્રો ક્વો (બદલામાં લાભ) ના અભાવે, ઇએસઆઈ દ્વારા સામાવાળા-કંપની પાસેથી કે કર્મચારીઓ પાસેથી કોઈ ફાળાનો દાવો કરી શકાતો નથી, ખાસ કરીને જ્યારે સંબંધિત કર્મચારીઓને કોઈ સેવા/લાભ આપવામાં આવ્યો ન હતો.

વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ગૌરવ બેનર્જીએ એસએલપી (સિવિલ) નંબર ૨૦૮૬૧/૨૦૦૪ માં સામાવાળા નંબર ૪ મોર્ડન ફૂડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિ. વતી પણ રજૂઆતો કરી હતી. તેમણે સમાન રજૂઆતો કરી અને અન્ય લોકોની જેમ તે જ સત્તાધિકારીઓ ટાંક્યા.

સામાવાળા નંબર ૫, એન્જલ ઇન્ડિયા મશીન્સ એન્ડ ટુલ્સ (૧૯૮૭) લિમિટેડ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી રાણા મુખર્જીએ નીચેની રજૂઆતો કરી.

તેમણે રજૂઆત કરી કે સામાવાળા નંબર ૫ સહિત વિવિધ ઉદ્યોગોના વિવિધ મજૂર યુનિયનોએ કલકત્તા હાઇકોર્ટમાં અલગ-અલગ રિટ અરજીઓ દાખલ કરીને સદર જાહેરનામાને પડકાર્યો હતો અને હાઇકોર્ટે સમયાંતરે અલગ-અલગ હુકમો દ્વારા સદર જાહેરનામા સંબંધે મનાઈહુકમ મંજૂર કર્યો હતો. સદર મનાઈહુકમ સમયાંતરે લંબાવવામાં આવ્યો હતો જેણે, વાસ્તવમાં, મેનેજમેન્ટને કોર્પોરેશન તરફ કોઈ ફાળો એકત્રિત કરવા અથવા આપવા પર રોક લગાવી હતી. આવા મનાઈહુકમો સમયાંતરે લંબાવવામાં આવ્યા હતા અને ચાલુ રહ્યા હતા. ૩૦.૦૬.૧૯૮૭ ના રોજ, ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, હાઇકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજે સદર સુધારાઓને અધિકારાતીત જાહેર કર્યા. સદર હુકમથી વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તા-કોર્પોરેશને હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ ૧૨૦ અપીલો દાખલ કરી જેનો ૧૬.૦૩.૨૦૦૪ ના રોજ વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નંબર ૫ એ

વધુ પડતી સાવચેતીના ભાગરૂપે ૧૯૪૮ ના અધિનિયમની કલમ ૮૭ હેઠળ ૧૯૯૭-૨૦૦૪ ના સદર સમયગાળા એટલે કે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમની તારીખ માટે મુક્તિ માટે પણ આ દરમિયાન અરજી કરી હતી જે હજુ પણ યોગ્ય સરકાર સમક્ષ પેન્ડિંગ છે. વિદ્વાન વકીલે પ્રમાણપત્રો, ખર્ચની વિગતો અને વાર્ષિક અહેવાલમાંથી અંશો પણ જોડ્યા છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ૧૯૪૮ ની કલમ ૬૮ હેઠળ કોર્પોરેશન દ્વારા સામાવાળા સામે કાર્યવાહી થવી જોઈએ નહીં કારણ કે તે સમયગાળા દરમિયાન ઇએસઆઈ ફંડમાં ફાળો આપવામાં આવ્યો ન હતો કારણ કે કંઝનીને કલકત્તા હાઇકોર્ટના મનાઈહુકમના આદેશ દ્વારા અટકાવવામાં આવી હતી અને તેથી સદર નિર્દેશોમાં આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી અને આ કોર્ટ હાલના સામાવાળા નંબર ૫ ને સંપૂર્ણ ન્યાય કરવા માટે ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળ તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે.

એસએલપી ૨૦૮૮૨-૨૦૮૯૧/૨૦૦૪ વગેરેમાંથી ઉદ્ભવતી સિવિલ અપીલમાં સામાવાળા માટેના વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી મૃદુલા રે ભારદ્વાજે સામાવાળા નંબર ૫ વેસ્ટિંગહાઉસ સેક્સબી ફાર્મર લિમિટેડ વતી વારંવાર તે જ દલીલો રજૂ કરી હતી. રિટ પિટિશન નંબર ૮૭૯૧/૨૦૦૪ માં તારીખ ૦૭.૦૬.૨૦૦૪ ના તેના હુકમમાં પસાર કરાયેલા કલકત્તા હાઇકોર્ટના નિર્દેશ મુજબ અને તે પછી સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓમાંથી મુક્તિ માટે નિર્ધારિત પ્રોફોર્મા-એ માં એક અરજી. ૦૩.૦૮.૨૦૦૪ ના રોજ, કંપનીએ પશ્ચિમ બંગાળ શ્રમ વિભાગના

તારીખ ૨૨.૦૭.૨૦૦૪ ના પત્ર દ્વારા માંગ્યા મુજબ પ્રોફોર્મા-એ માં અરજીનો બીજો સેટ વધુમાં સબમિટ કર્યો. ત્યારબાદ, પશ્ચિમ બંગાળ સરકારના શ્રમ વિભાગની તારીખ ૩૦.૦૮.૨૦૦૪, ૨૯.૧૦.૨૦૦૪, ૧૬.૧૧.૨૦૦૪ અને ૨૬.૧૧.૨૦૦૪ ની નોટિસના અનુસંધાને, કંપનીના પ્રતિનિધિએ કંપનીની મુક્તિ અરજીના સંબંધમાં સુનાવણીમાં યોગ્ય રીતે હાજરી આપી હતી. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે કંપનીએ તેના કર્મચારીઓને કંપની દ્વારા આપવામાં આવતા લાભો અને ઈએસઆઈ યોજના હેઠળના લાભો વગેરેનું તુલનાત્મક કોષ્ટક રજૂ કર્યું છે. જોકે, મુક્તિ માટેની સામાવાળા-કંપનીની અરજીના સંદર્ભમાં શ્રમ વિભાગ દ્વારા હજુ સુધી કોઈ હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો નથી અથવા તેની જાણ કરવામાં આવી નથી. વિદ્વાન વકીલે ૧૯૯૬-૯૭ થી સામાવાળા-કંપની દ્વારા તેના કર્મચારીઓને ચૂકવવામાં આવેલ તબીબી ખર્ચની રકમ પણ રજૂ કરી છે.

એસએલપી (સિવિલ) નંબરો ૨૦૯૩૩-૨૦૯૩૯/૨૦૦૪ માંથી ઉદ્ભવતી સિવિલ અપીલમાં સામાવાળા માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી સી.કે. ગાંગુલીએ હેહનેમેન પબ્લિશિંગ કંપની લિ. વતી રજૂઆતો કરી હતી. વિદ્વાન વકીલે કર્મચારીઓને આપવામાં આવતા તબીબી ભથ્થાઓ વિશે વિગતો પૂરી પાડી હતી અને રજૂઆત કરી હતી કે જો જવાબદારી ભૂતકાળની બનાવવામાં આવે, તો નોકરીદાતા સંબંધિત કર્મચારીઓ પાસેથી ફાળો વસૂલ કરી શકશે નહીં અને નોકરીદાતાએ નોકરીદાતાઓ અને કર્મચારીઓ બંનેનો ફાળો આપવો પડશે.

એ હકીકત હોવા છતાં કે કમ્પનીએ ઉદાર તબીબી લાભો આપવા માટે મોટો ખર્ચ કર્યો છે કારણ કે જાહેરનામા પર સ્ટે આપવામાં આવ્યો ત્યારથી આવા કર્મચારીઓનો સમાવેશ સ્થગિત હતો.

સેન્ટ્રલ ઇનલેન્ડ પોટર ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન, સામાવાળા નંબર ૨૧ એ શ્રી એસ.ડી. ગુપ્તા દ્વારા સોગંદનામું દાખલ કર્યું જેઓ ધ સેન્ટ્રલ ઇનલેન્ડ પોટર ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન લિ. ના વડા છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સીઆઈડબલ્યુટીસી માં કેટલાક કર્મચારીઓ/કામદારોના યુનિયન/એસોસિએશનોએ ઇએસઆઈ એક્ટ, ૧૯૪૮ ની જોગવાઈઓમાંથી તેમની મુક્તિ માટે અરજ કરતી રિટ અરજી હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરી હતી. હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૭.૦૯.૨૦૦૪ ના હુકમના અનુસંધાને, ભારત સરકાર, શ્રમ અને રોજગાર મંત્રાલયે તારીખ ૧૬.૦૨.૨૦૦૫ ની નોટિસ જારી કરીને માહિતી આપી હતી કે સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓમાંથી મુક્તિના સંબંધમાં એવો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે કે સદર મંત્રાલયમાં ૦૪.૦૩.૨૦૦૫ ના રોજ સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવશે અને તમામ સંબંધિત પક્ષકારોને સુનાવણીમાં હાજરી આપવા અને તેમની રજૂઆતો કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી. સીઆઈડબલ્યુટીસી લિ. ના પ્રતિનિધિએ ૦૪.૦૩.૨૦૦૫ ના રોજ ઉપરોક્ત સુનાવણીમાં હાજરી આપી હતી અને તેમની રજૂઆતો કરી હતી. સદર બેઠકમાં નક્કી કર્યા મુજબ, સીઆઈડબલ્યુટીસી એ તેના તારીખ ૨૩.૦૩.૨૦૦૫ ના પત્ર હેઠળ તેના ફેક્ટરી સંસ્થાઓના સંબંધમાં ઇએસઆઈ

એક્ટની અદ્યતન સુધારેલી જોગવાઈઓમાંથી મુક્તિ માટે તારીખ ૨૨.૦૩.૨૦૦૫ ની બે અલગ-અલગ અરજીઓ સબમિટ કરી હતી જે સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ આવરી લેવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત અપીલ અને તારીખ ૨૨.૦૩.૨૦૦૫ ની બે અરજીઓની યોગ્ય વિચારણા કરીને, શ્રમ અને રોજગાર મંત્રાલયે તારીખ ૦૫.૦૧.૨૦૦૬ નું જાહેરનામું એસ-૩૮૦૧૪/૬/૨૦૦૫-એસએસએસ-■ બહાર પાડ્યું જેના દ્વારા સીઆઈડબલ્યુટીસી લિ. ને ૦૧.૦૧.૧૯૯૭ થી ૩૦.૦૯ સુધીના સમયગાળા માટે ઈએસઆઈ એક્ટ, ૧૯૪૮ ના અમલમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી. હુકમ નીચે મુજબ છે:-

"એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ (૧૯૪૮ નો ૩૪) ની કલમ ૯૧-એ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૮૮ દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાની રૂઝા કેન્દ્ર સરકાર આથી મેસર્સ સેન્ટ્રલ ઇનલેન્ડ વોટર ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન લિમિટેડના બે એકમો એટલે કે કોલકાતા, પશ્ચિમ બંગાળ બંને ખાતે મેસર્સ મરીન વર્કશોપ અને મેસર્સ રાજાબાગાન ડોક યાર્ડના નિયમિત કર્મચારીઓને ૦૧.૦૧.૧૯૯૭ થી ૩૦.૦૯.૨૦૦૬ સુધીના સમયગાળા માટે સદર અધિનિયમના અમલમાંથી મુક્તિ આપે છે"

સદર જાહેરનામાની નકલ પણ જોડવામાં આવી છે અને તેને આર-૪ તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવી છે.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, સીઆઈડબલ્યુટીસી ને ૦૧.૦૧.૧૯૯૭ થી ૧૫.૦૩.૨૦૦૪ સુધીના સંબંધિત સમયગાળા માટે ઈએસઆઈ એક્ટ, ૧૯૪૮ ની જોગવાઈઓ અને કામગીરીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે જેના માટે કોર્પોરેશન દ્વારા સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન

દાખલ કરવામાં આવી છે. વધુમાં એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કોર્પોરેશનને સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૬ સુધીના વધુ સમયગાળા માટે ઇએસઆઈ એક્ટની કામગીરીમાંથી મુક્તિ પણ આપવામાં આવી છે. ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નંબર ૨૧ સામે સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન નંબરો ૨૦૯૩૮ અને ૩૯/૨૦૦૪ ફગાવી દેવામાં આવે.

એસ.એલ.પી. નંબર ૨૦૮૪૦/૨૦૦૪ (સિમેન્સ વર્ક્સ યુનિયન અને અન્ય) માં સામાવાળા નંબર ૪ ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી. ગૌરે રજૂઆત કરી હતી કે આ કોર્ટ હાઈકોર્ટ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલી વિવેકબુદ્ધિમાં દખલ કરવામાં અનિચ્છા દર્શાવશે. આ સંબંધમાં, તેમણે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ ફરીદાબાદ વિરુદ્ધ સિરી નિવાસ, [૨૦૦૪] ૮ એસ.સી.સી. ૧૯૫ ટાંક્યું હતું. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે કોર્પોરેશનનો એવો કેસ નથી કે અધિકારક્ષેત્રનો સદર ઉપયોગ અતાર્કિક છે.

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ મુરુગન ટોકીઝ (ઉપર મુજબ) માં હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી આવી જ રાહતમાં આ કોર્ટ દ્વારા દખલ કરવામાં આવી ન હતી. તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે વિવિધ તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને હાઈકોર્ટ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલી વિવેકબુદ્ધિ વાજબી છે અને આમ અરજ કરી હતી કે કોર્પોરેશન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ફગાવી દેવામાં આવે.

અમે આ બાબતમાં સંકળાયેલા પ્રશ્નો અને મુદ્દાઓ પર અમારો વિચારપૂર્વકનો વિચાર કર્યો છે. અમે પ્લીડિંગ્સ, વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલ હુકમ અને ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમો અને તેમાં દાખલ કરાયેલા એનેક્સરો સાથે સંબંધિત પક્ષકારો દ્વારા કરવામાં આવેલી લેખિત રજૂઆતોનું પણ અવલોકન કર્યું છે.

અમે પહેલેથી જ નોંધ્યું છે કે સામાવાળા-કંપનીઓએ કર્મચારીઓ પર મોટી રકમનો ખર્ચ કર્યો છે અને સ્ટે/મનાઈહુકમ વગેરે મંજૂર કરતા હાઈકોર્ટના હુકમને ધ્યાનમાં રાખીને તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડી છે. જો હાઈકોર્ટે મનાઈહુકમ પસાર ન કર્યો હોત, તો સામાવાળા-કંપનીઓએ તબીબી સુવિધાઓ અને ભથ્થાઓ પર નાણાં ખર્ચવાને બદલે ઇએસઆઈ ફાળો આપ્યો હોત. આ સંજોગોમાં, સામાવાળાઓ માટે ઉપસ્થિત વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો કે નોકરીદાતાને ઇએસઆઈસી તરફ ફાળો ચૂકવવા માટે ફરજ પાડવી અયોગ્ય અને અન્યાયી હશે કારણ કે ઇએસઆઈસી ને ફાળાના બદલામાં, નોકરીદાતાએ વધુ સારી તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડી હતી, અમારા મતે વજૂદ ધરાવે છે અને જો નોકરીદાતાઓને પોતાના કોઈ દોષ વિના પાછલા ઘણા વર્ષો માટે ફાળો ચૂકવવાની જરૂર પડશે તો તે તેમને અત્યંત અને ગંભીર મુશ્કેલી પહોંચાડશે. અમારા મતે, જો કોર્ટના હુકમોનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું હોય તો તેના કારણે કોઈપણ પક્ષકારે, ખાસ કરીને સામાવાળાઓએ, ભોગવવું જોઈએ નહીં.

સંબંધિત સામાવાળાઓ માટે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી અને અન્ય સિવિલ અપીલો માટે ઉપસ્થિત અન્ય વિદ્વાન વકીલો દ્વારા યોગ્ય રીતે અપનાવવામાં આવેલી રજૂઆતોમાં અમે ઘણું બળ, તથ્ય અને ગુણદોષ જોઈએ છીએ.

અમારા મતે, નોકરીદાતા અને કર્મચારીઓને ભવિષ્ય માટે ઇએસઆઈસી ફાળો આપવાનો નિર્દેશ આપીને અને ભૂતકાળની જવાબદારી સહન ન કરવી જોઈએ તેવો ન્યાયી હુકમ ન્યાયીપણાને ધ્યાનમાં લીધા પછી પસાર કરવામાં હાઈકોર્ટ સંપૂર્ણપણે વાજબી હતી કારણ કે સામાવાળાઓના કર્મચારીઓએ ઇએસઆઈસી પાસેથી કોઈ તબીબી સુવિધાઓ મેળવી ન હતી અને તે જ સમયે હાઈકોર્ટના વચગાળાના હુકમોને કારણે નોકરીદાતા તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડી રહ્યા હતા. હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ, અમારા સુવિચારિત મતે, ન્યાયના હિતને પરિપૂર્ણ કરે છે અને ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ આ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરીની જરૂર નથી.

અમારા મતે, હાઈકોર્ટ દ્વારા સદર ચુકાદાની તારીખથી ઇએસઆઈ ફાળાની ચૂકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપતો અંતિમ હુકમ પસાર કરવો એ જાહેરનામાના અમલને મુલતવી રાખવા સમાન નથી અને તે ઉપર સંદર્ભિત વિવિધ ચુકાદાઓમાં આ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન પણ કરતો નથી. કેસના વિશિષ્ટ સંજોગો, એટલે કે સુવિધાઓની બિન-ઉપલબ્ધતા, યુનિયનના સભ્યો પાસેથી ઘણા વર્ષો સુધી ફાળો ન કાપવો અને મેનેજમેન્ટ દ્વારા તબીબી

રાહતની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને જાહેરનામાના અમલને મુલતવી રાખવામાં આવ્યો નથી. ચુકાદાની તારીખથી ફાળો કાપવા માટેનો હાઈકોર્ટનો નિર્દેશ અમારા મતે સંપૂર્ણપણે વાજબી છે. આ ઉપરાંત, યુનિયનના સભ્યોમાં કેન્ડિડેચ, કામચલાઉ કરાર આધારિત કર્મચારીઓનો સમાવેશ થતો હતો અને પાછલા ઘણા વર્ષો માટે તેમનો ફાળો વસૂલવા માટે યુનિયનના દરેક સભ્યને શોધવાનું વ્યવહારિક રીતે અશક્ય હશે અને વાસ્તવમાં કેટલાક કામદારો કે જેઓ આ તમામ વર્ષો દરમિયાન કર્મચારીઓ રહ્યા હશે તેઓ નોકરી છોડી ગયા હશે, અવસાન પામ્યા હશે વગેરે અને તે કારણે પણ તેમનો ફાળો વસૂલ કરી શકાતો નથી. કેસના વિશિષ્ટ તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ અમારા મતે સંપૂર્ણપણે વાજબી છે.

હાઈકોર્ટે, અમારા મતે, બાબતનો નિકાલ કરતી વખતે તમામ ન્યાયીપણા અને કેસના તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લીધા પછી એક ન્યાયી, વ્યવહારિક, યોગ્ય અને વિવેકપૂર્ણ દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે. નોકરીદાતા તેમજ કર્મચારી બંનેને અત્યંત મુશ્કેલી પડી શકી હોત કારણ કે સ્વીકાર્યપણે કામદારો દ્વારા ઈએસઆઈસી પાસેથી કોઈ તબીબી સુવિધાઓ મેળવવામાં આવી નથી અને નોકરીદાતાએ કોર્ટના હુકમો મુજબ કામદારોને તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડી હતી અને વચગાળાના હુકમને ધ્યાનમાં રાખીને તબીબી ભથ્થાઓ પણ ચૂકવ્યા હતા.

ડો. એ.આર. લક્ષ્મણન અને લોકેશ્વર સિંઘ પાંટા, ન્યાયમૂર્તિઓ ની આ જ બેન્ચ દ્વારા ૨૦૦૬ ની સિવિલ અપીલ નંબરો ૧૭૨૭/૨૦૦૫, ૩૦૦૨ અને ૩૦૦૩

માં એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ ડિસ્ટિલરીઝ એન્ડ કેમિકલ મજદૂર યુનિયન અને અન્ય ના કેસમાં અમારા દ્વારા આવો જ દ્રષ્ટિકોણ અપનાવવામાં આવ્યો હતો. અમે ઇએસઆઈ કોર્પોરેશન વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સી.એસ. રાજન દ્વારા કરવામાં આવેલી વાસ્તવિક અને કાનૂની બંને રજૂઆતો પર પણ વિચાર કર્યો છે. અમારા મતે, આ કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં અને હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વચગાળાના હુકમો જેમાં નોકરીદાતા અને કર્મચારીને ઇએસઆઈ તરફ કોઈ ફાળો આપતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા તેમાં તેમની દલીલમાં કોઈ ગુણદોષ નથી.

હાલના કેસમાં, કાયદો તેમજ તથ્યો સામાવાળાઓની તરફેણમાં છે. જો બાકી રકમ ચૂકવવાની માંગ કરવામાં આવે તો તેનાથી થનારી જબરદસ્ત મુશ્કેલીની હાઈકોર્ટે યોગ્ય રીતે મૂલવણી કરી છે અને આ સંજોગોમાં કોઈને ફાયદો થતો નથી, ન તો નોકરીદાતાને કે ન તો કર્મચારીને. કાયદો ઇએસઆઈ ની તરફેણમાં છે એમ માની લઈએ તો પણ, હાલના કેસના વિશિષ્ટ તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ રાહત નકારી શકાય છે. ચંદ્ર સિંઘ અને અન્ય વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૬ એસ.સી.સી. ૫૪૫ (ત્રણ જજોની બેન્ચ) માં નોંધાયેલા ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, બેન્ચ વતી બોલતા ડો. એ.આર. લક્ષ્મણન, ન્યાયમૂર્તિ એ નીચે મુજબ ઠેરવ્યું:—

"જરૂર. કોઈપણ સંજોગોમાં, અપીલકર્તાઓની દલીલમાં થોડું બળ છે તેમ માની લઈએ તો પણ, આ કોર્ટ તાહેરાખાતૂન વિરુદ્ધ

સલામબિન મોહમ્મદ, [૧૯૯૯] ૨ એસ.સી.સી. ૬૩૫ ને અનુસરવામાં વાજબી રહેશે જેમાં આ કોર્ટે જાહેર કર્યું હતું કે કેસના એકંદર સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલકર્તાઓની દલીલ કાયદાની દ્રષ્ટિએ સાચી હોય તો પણ, આ કોર્ટ અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં કાયદાની ઘોષણા કરતી વખતે અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ રાહત આપવાનો ઇનકાર કરવામાં વાજબી રહેશે.

૪૩. સરશિયોરાની રિટ જારી કરવી એ એક વિવેકાધીન ઉપાય છે. [જુઓ ચંપાલાલ બિનાની વિરુદ્ધ સીઆઈટી, પશ્ચિમ બંગાળ, એ.આઈ.આર. (૧૯૭૦) એસસી ૬૪૫]. હાઈકોર્ટ અને પરિણામે આ કોર્ટ ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અથવા ૩૨ હેઠળ તેમના અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે ગેરકાયદેસર હુકમને રદ ન પણ કરી શકે જોકે તેમ કરવું કાયદેસર હશે. આપેલ કેસમાં, હાઈકોર્ટ અથવા આ કોર્ટ અરજદારને વિવેકાધીન રાહતનો લાભ આપવાનો ઇનકાર કરી શકે છે. વધુમાં, આ કોર્ટે ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ તેના વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કર્યો છે જેનો ઉપયોગ એવા કેસમાં કરવાની જરૂર નથી જ્યાં વાદગ્રસ્ત ચુકાદો ભૂલભરેલો જણાય જો તેના કારણે વાસ્તવિક ન્યાય થતો હોય. [જુઓ એસ.ડી.એસ. શિપિંગ પ્રા. લિ. વિરુદ્ધ જય કન્ટેનર સર્વિસીસ કંપની પ્રા. લિ. અને અન્ય, (૨૦૦૩) ૪ સુપ્રીમ ૪૪]. આવી રાહત નકારી શકાય છે, અન્ય બાબતોની સાથે, જ્યારે તે જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ હોય અથવા એવા કેસમાં જ્યાં ગેરકાયદેસર હુકમ રદ કરવાથી અન્ય ગેરકાયદેસર હુકમ પુનર્જીવિત થશે. આ કોર્ટ ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળ તેના અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગમાં એવો હુકમ પસાર કરવા માટે પણ હકદાર છે જે પક્ષકારોને સંપૂર્ણ ન્યાય કરશે.

૪૪. ...

૪૫. આ કોર્ટે કહ્યું કે આ સિદ્ધાંત વિષય-વસ્તુના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં લીધા વિના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ સ્પેશિયલ લીવ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી તમામ પ્રકારની અપીલોને લાગુ પડે છે. તેથી અપીલ દાખલ થયા પછી અને સ્પેશિયલ લીવ મંજૂર થયા પછી પણ, અપીલકર્તાએ દર્શાવવું આવશ્યક છે કે અપવાદરૂપ અને વિશિષ્ટ સંજોગો અસ્તિત્વમાં છે, અને જો કોઈ દખલગીરી કરવામાં નહીં આવે તો વાસ્તવિક અને ગંભીર અન્યાય થશે અને કેસમાં અપીલ કરાયેલા નિર્ણયની ગુણદોષ પર સમીક્ષા કરવાની ખાતરી આપવા માટે પૂરતી ગંભીરતાના લક્ષણો છે. તેથી આ કોર્ટ કાયદાની ઘોષણા કરી શકે છે અથવા નીચલી અદાલતોની ભૂલ

દર્શાવી શકે છે, તેમ છતાં જો વિશિષ્ટ સંજોગો અસ્તિત્વમાં હોવાનું દર્શાવવામાં ન આવે અને તથ્યો પર કેસનો ન્યાય દખલગીરીની જરૂર ન રાખતો હોય અથવા જો તે અનુભવે કે રાહત અલગ રીતે ઘડી શકાય છે તો તે દખલ ન પાડ કરી શકે.

૪૬. તાહેરાખાતૂન (ઉપર મુજબ) ના પેરા ૧૫-૨૦ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો હાથ પરના કેસના તથ્યો અને સંજોગોને ઉપયોગી રીતે લાગુ કરી શકાય છે.

૪૭. હાલના કેસમાં, અમે ઉચ્ચ ન્યાયિક અધિકારીઓ સાથે વ્યવહાર કરી રહ્યા છીએ. ત્રણ જજોની સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો અમે પહેલેથી જ નોંધ્યા છે. ન્યાયિક સેવાનું સ્વરૂપ એવું છે કે તે શંકાસ્પદ અખંડિતતા ધરાવતી અથવા જેમણે પોતાની ઉપયોગિતા ગુમાવી દીધી છે તેવી વ્યક્તિઓને સેવામાં ચાલુ રાખવાનું સહન કરી શકે નહીં.

૪૮. ...

૪૯. અમે, તેથી, અપીલો ફગાવી દઈશું, પરંતુ અમે હાઈકોર્ટ અને રાજ્ય સરકારને આ હુકમની જાણ થયાની તારીખથી બને તેટલી ઝડપથી પ્રાધાન્યરૂપે ત્રણ મહિનાના સમયગાળામાં હાલના અપીલકર્તાઓને તમામ નિવૃત્તિ લાભો ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપીશું. કોઈ ખર્ચ નહીં."

ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪૨ હેઠળ આ કોર્ટ પક્ષકારો વચ્ચે સંપૂર્ણ ન્યાય થાય તેવા હુકમો પસાર કરવા માટે સશક્ત છે. ઓએનજીસી લિ. વિરુદ્ધ સેંધાભાઈ વસતરામ પટેલ અને અન્ય, [૨૦૦૫] ૬ એસ.સી.સી. ૪૫૪ ના પેરા ૨૫ અને રાજ કુમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, [૨૦૦૬] ૧ એસ.સી.સી. ૭૩૭ માં અવલોકન કર્યા મુજબ કાયદાની ઘોષણા કરતી વખતે પણ આ કોર્ટ રાહતને એવી રીતે ઘડવા માટે સશક્ત છે જેથી તે માત્ર ન્યાયી જ નહીં પરંતુ સમાનતાપૂર્ણ પણે હોય. તાજેતરમાં એસબીપી કંપની વિરુદ્ધ પટેલ એન્જિનિયરિંગ લિ., [૨૦૦૫] ૮ એસ.સી.સી. ૬૧૮ ના

કેસમાં કરવામાં આવ્યું છે તેમ કાયદામાં ચુકાદાને ભવિષ્યલક્ષી રીતે રદબાતલ કરવો માન્ય પણ છે. જો સામાવાળાને હવે અગાઉ આવરી લેવાયેલા કર્મચારીઓ પાસેથી વસૂલાત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે ઔદ્યોગિક સંબંધોને ગંભીર અસર કરશે. વાદગ્રસ્ત હુકમને ઉલટાવવાથી સામાવાળાના કોઈ દોષ વિના તેમની સામે ફોજદારી કાર્યવાહી, દંડ અને વ્યાજ પણ લાગુ પડશે. આઈટીડીસી એમ્પ્લોઈઝ ચુનિયન (ઉપર મુજબ) માં આ કોર્ટનો નિર્ણય હાલના કેસથી વિપરીત સ્પષ્ટપણે અલગ પડે છે. તે કેસમાં, હાઈકોર્ટે કોઈ સકારાત્મક નિર્દેશ આપ્યો ન હતો. હાઈકોર્ટનો નિર્ણય આ કોર્ટ દ્વારા ઉલટાવવામાં આવ્યો ન હતો.

ભારતનું સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ હાઈકોર્ટ અને અનુચ્છેદ ૧૪૨ સાથે વંચાણે લેતાં અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ આ કોર્ટ કેસના તથ્યોમાં રાહતને ઘડવાની સત્તા ધરાવે છે.

તે જ રીતે, અપીલકર્તા-કોર્પોરેશનના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદા તદ્દન અલગ સંદર્ભમાં છે અને સદર કેસોનો રેશિયો હાલના કેસને લાગુ પડતો નથી.

આ ઉપરાંત ન્યાય અને સારા વિવેકબુદ્ધિ પર આધારિત ન્યાયીપણાનું સૂત્ર લાગુ કરવામાં આવ્યું હતું તેમજ અન્ય સૂત્ર: લેક્સ નોન કોજિટ એડ ઇમ્પોસિબિલિયા (એટલે કે કાયદો માણસને તે કરવા માટે મજબૂર કરતો નથી જે તે સંભવતઃ કરી શકતો નથી). ઉપરોક્ત સૂત્રની પ્રયોજ્યતા આ કોર્ટ દ્વારા રાજ

કુમાર ડે અને અન્ય વિરુદ્ધ તારાપદ ડે અને અન્ય, [૧૯૮૭] ૪ એસ.સી.સી. ૩૯૮ અને ગુરશરણ સિંઘ અને અન્ય વિરુદ્ધ નવી દિલ્હી મ્યુનિસિપલ કમિટી અને અન્ય, [૧૯૮૬] ૨ એસ.સી.સી. ૪૫૯ માં માન્ય રાખવામાં આવી છે.

ઈએસઆઈ એક્ટ બીમારી, પ્રસૂતિ અને રોજગારની ઈજાના કિસ્સામાં કર્મચારીઓને ચોક્કસ લાભો પૂરા પાડવા માટે ઘડવામાં આવ્યો છે. સદર અધિનિયમની યોજના હેઠળ, ઈએસઆઈ કોર્પોરેશનનું કાર્ય કર્મચારીઓ અને કામદારોના ફાળામાંથી વીમા ફંડ મેળવવાનું છે. નોકરીદાતા સંબંધિત કામદારોના વેતનમાંથી કામદારોનો હિસ્સો વસૂલ કરવા માટે હકદાર છે. સામાવાળા દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે નોકરીદાતા કામદારોને વધુ સારી તબીબી સુવિધાઓ પૂરી પાડી રહ્યા છે અને તેથી, સદર અધિનિયમનો ઉદ્દેશ્ય અને હેતુ સંપૂર્ણપણે સંતોષાયો છે. એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે યુનિયનના કોઈપણ કર્મચારીએ નોકરીદાતા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી તબીબી સેવાઓ વિશે ફરિયાદ કરી નથી કારણ કે ઉદ્દેશ્ય અન્યથા પૂર્ણ થાય છે. અમારા મતે, કોઈ વધુ નિર્દેશ પસાર કરવાની જરૂર નથી.

કોર્ટના કૃત્યથી ઈએસઆઈ કે સામાવાળા-કંપનીઓ બંનેમાંથી કોઈપણ પક્ષકારને પ્રતિકૂળ અસર થઈ શકે નહીં. અમે, તેથી, સામાવાળાઓને પ્રશ્નાસ્પદ સમયગાળા માટે કોઈપણ ફાળો આપવાથી મુક્ત કરીએ છીએ અને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા નિર્દેશિત મુજબ ફાળો આપવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે કેટલાક સામાવાળાઓએ પહેલેથી જ મુક્તિ

અરજીઓ દાખલ કરી છે અને અપીલકર્તા-કોર્પોરેશને પણ તેમને જરૂરી રાહત આપી છે. અમે અન્ય સામાવાળાઓ કે જેમણે કોઈ મુક્તિ અરજી દાખલ કરી નથી તેમને પણ પરવાનગી આપીએ છીએ કે તેઓ હવે તે દાખલ કરી શકે છે અને જો મુક્તિ માટે આવી અરજી દાખલ કરવામાં આવે, તો સત્તાવાળાઓએ ગુણદોષ પર અને કાયદા અનુસાર તેની વિચારણા કરવાની રહેશે.

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમે કેસોના વિશિષ્ટ તથ્યો અને સંજોગોમાં અપીલકર્તા-કોર્પોરેશન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી તમામ અપીલો ફગાવી દઈએ છીએ. હાઈકોર્ટે જાહેરનામું માન્ય રાખતાં ઠેરવ્યું છે કે તે ચુકાદાની તારીખથી લાગુ થશે. તથ્યો અને સંજોગો અને ઉપરના ફકરાઓમાં ધ્યાનમાં લેવાયેલી કાનૂની રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને સદર અવલોકન વાજબી છે. કોઈ ખર્ચ નહીં.

ડી.જી.

અપીલો ફગાવી દેવામાં આવી.

Translation of this judgment is provided by M/s Hyperlink

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.